

Nr 193.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag för budgetåret 1935/1936 till det militära pensionsväsendet m. m.; given Stockholms slott den 8 mars 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet:

I årets statsverksproposition har — i avbidan på beredning av det förslag beträffande ordnandet av tjänstepensioneringen för befattningshavare vid försvarsväsendet jämte vissa därmed sammanhängande frågor, som framlagts av 1934 års militärpensionssakkunniga — hemställen gjorts om preliminär beräkning av vissa anslag för budgetåret 1935/1936 till det militära pensionsväsendet. Därvid har Kungl. Maj:t under punkterna 23, 32, 34, 35, 37—40 samt 42—45 av elfte huvudtiteln föreslagit riksdagen

att — i avvaktan på särskild proposition i ämnet — till nedan angivna ändamål för budgetåret 1935/1936 beräkna följande anslag, nämligen

under punkten 23 till pensioner åt vissa f. d. befattningshavare vid lotsverket ett förslagsanslag av	15,000	kronor
under punkten 32 till pensionering av militära befattningshavare ett förslagsanslag av	12,950,000	»
under punkten 34 till pensionering av flottans gemenskap ett förslagsanslag av	270,000	»
under punkten 35 till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare ett förslagsanslag av	1,400,000	»
under punkten 37 till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén ett förslagsanslag av	125,000	»
under punkten 38 till förvaltningskostnader för arméns änke- och pupillkassa ett förslagsanslag av	60,000	»
under punkten 39 till ersättning för minskade inkomster till flottans pensionskassas gratialfond ett anslag av	16,650	»
under punkten 40 till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid marinen ett anslag av	45,560	»
under punkten 42 till förvaltningsbidrag till marinen änke- och pupillkassa ett anslag av	12,100	»
under punkten 43 till övergångsstat för flottans pensionskassa ett förslagsanslag av	22,000	»
under punkten 44 till vissa engångskostnader i samband med avveckling av flottans pensionskassa ett anslag av	13,200	»
samt under punkten 45 till pensionstillägg åt änkor och barn efter militära befattningshavare ett förslagsanslag av	120,000	»

Sedan Kungl. Maj:t tidigare i dag på min hemställen beslutat avlåta proposition till riksdagen med förslag till militärt tjänstepensionsreglemente m. m., anhåller jag att få anmäla berörda anslagsfrågor. Därvid torde jag först få taga ståndpunkt till vissa andra spörsmål, som sammanhånga med den militära tjänstepensioneringens omläggning och som delvis äro av natur att påverka anslagsfrågorna, nämligen dels frågan om handhavandet av pensioneringen enligt äldre pensionsbestämmelser beträffande viss personal vid försvarsväsendet, som icke blir underkastad det nya reglementet, och dels frågan om avvecklingen av de militära pensionskassorna jämte vad därmed äger samband.

Handhavandet av tjänstepensioneringen enligt äldre pensioneringsgrunder för viss personal vid försvarsväsendet.

Såsom av förutnämnda proposition med förslag till militärt tjänstepensionsreglemente framgår, har i 6 § av reglementet intagits föreskrift om att frågor rörande rätt till pension enligt reglementet skola prövas av statskontoret.

1934 års militärpensionskommittén hava i sitt betänkande förordat, att arméns pensionskassas och flottans pensionskassas hittillsvarande befattning med tjänstepensioneringen skulle helt upphöra och bestyret därmed överlämnas till statskontoret. Enligt de sakkunnigas förslag skulle alltså statskontoret övertaga icke blott handhavandet av tjänstepensioneringen beträffande personal, som blir underkastad reglementet, utan även utbetalningen av pensioner till personal, som före reglementets ikraftträdande avgått från tjänsten med rätt till pension från arméns pensionskassa eller flottans pensionskassa. Vidare skulle enligt förslaget till statskontoret överflyttas bestyret med framtida pensionering av vissa personalgrupper, för vilka nu gällande pensioneringsgrunder fortfarande skola äga tillämpning även efter det reglementet trätt i kraft. Till sistnämnda grupp höra dels sådana bataljonsläkare vid fältläkarkåren, vilka tillträtt sina beställningar före den 1 juli 1935, dels ock pensionsberättigade extra ordinarie tjänstemän, vilka förut innehåft anställning såsom verkmästare eller mästare å månadslönarstat vid marinen och i sådan egenskap vunnit pensionsrätt samt vilka inom viss av Kungl. Maj:t bestämd tidpunkt anmält sin önskan att kvarstå på nuvarande pensionsbestämmelser.

Därjämte skulle enligt sakkunnigförslaget, såsom en konsekvens av avvecklingen av pensionskassornas befattning med tjänstepensioneringen, till statskontoret överflyttas jämväl pensioneringen av viss flottans gemenskap, nämligen manskap vid sjömanskåren och kustartilleriet, skeppsgossar, båtsmän, värnpliktiga samt lotsar och fyrvaktare. Däremot skulle enligt vad de sakkunniga förordat utbetalningen av tidigare beviljade pensioner till f. d. daglönare vid marinen från och med den 1 juli 1935 övertagas av statens pensionsanstalt, som med ingången av innevarande år fått omhändertaga prövningen av pensionsfrågor beträffande sådana daglönare vid marinen, vilka efter utgången av år 1934 kvarstå i tjänst och erhålla pensionsrätt enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare.

Avgivna yttranden. Statskontoret och statens pensionsanstalt hava förklarat sig icke hava något att erinra mot de sakkunnigas förslag, i vad det avser ämbetsverkens befattning med den militära tjänstepensioneringen. *Direktionen över flottans pensionskassa* framhåller, att pensioneringen av flottans gemenskap utan olägenhet och utan särskild kostnad för statsverket kunde bibehållas hos direktionen. Enligt direktionens uppfattning skulle

vissa av de sakkunniga ej beaktade svårigheter komma att uppstå för det ämbetsverk, som finge omhändertaga pensioneringen av dessa bortdöende personalgrupper. Direktionen funne det vidare vara önskvärt att söka bevara det nuvarande, i viss mån patriarkaliskt personliga förhållandet mellan de gamla gemenskapspensionärerna och pensionskassan.

Departements-
chefen.

I likhet med de sakkunniga anser jag, att arméns pensionskassas och flottans pensionskassas befattning med tjänstepensioneringen bör helt upphöra med utgången av juni 1935 och att handhavandet av pensioneringen från och med den 1 juli 1935 bör överflyttas till central statsmyndighet. Därvid bör lämpligen, på sätt de sakkunniga föreslagit, utbetalning av pensioner till f. d. daglönare vid marinen anförtros åt statens pensionsanstalt, medan pensioneringsbestyren beträffande övriga här avsedda personalkategorier överlämnas till statskontoret. Vad direktionen över flottans pensionskassa ifrågasatt beträffande ett bibehållande hos direktionen av pensioneringen av flottans gemenskap kan jag följaktligen icke biträda.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits böra de pensionsavgifter, som skola erläggas av befattningshavare, vilka vid reglementets ikraftträdande åtnjuta på avgiftsplikt grundad pensionsrätt i arméns pensionskassa eller flottans pensionskassa men som icke bliva underkastade pensionsreglementet, inbetalas till statskontoret. Dessa avgifter böra tillföras den militära pensionsfond, vars överförande till statskontoret jag i det följande kommer att förorda, och jämte avkastningen av denna fond tagas i anspråk för bestridande av pensionsutgifterna. Därest, såsom jag i nyssberörda proposition förutsatt, reglementets bestämmelser i fråga om icke-ordinarie personal komma att träda i kraft först å dag efter den 1 juli 1935, som Kungl. Maj:t bestämmer, kommer nämnda anordning att under en övergångstid få tillämpas jämväl å de icke-ordinarie befattningshavare, vilka vid utgången av juni 1935 äro delägare i flottans pensionskassa men å vilka reglementet längre fram blir tillämpligt. Även beträffande sistnämnda befattningshavare bör statskontoret pröva uppkommande frågor om pension.

Erforderliga närmare föreskrifter i nu berörda hänseenden torde böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Avvecklingen av de militära pensionskassorna.

Vid avlyftande från de militära pensionskassorna av bestyret med tjänstepensionering skulle dessa kassor komma att uteslutande bliva familjepensionsanstalter. Därvid uppkommer frågan om avvecklingen av pensionskassornas nuvarande personalorganisation samt om statsbidrag till förvaltningskostnaderna för familjepensionskassorna. De sakkunniga hava ågnat dessa frågor en ingående behandling (betänkandet sid. 155—180).

Jag lämnar här en redogörelse för de sakkunnigas förslag i nämnda hänseenden och behandlar därvid vardera pensionskassan för sig.

Arméns pensionskassa. Nuvarande arbetsuppgifter och organisation. Av ålder har arméns pensionskassa haft att ombestyras tjänstepensioneringen för arméns personal. Under de senare åren har jämväl flertalet ordinarie beställningshavare vid flygvapnet blivit delägare i kassan. Med kassans verksamhet har vidare kommit att förbindas omhänderhavandet av familjepensioneringen för nyssnämnda personalgrupper. Formellt sker familjepensioneringen genom en särskild kassa, arméns nya änke- och pupillkassa, men de båda kassorna utgöra i realiteten en förvaltningsenhet, och endast i bokföringshänseende framstår änke- och pupillkassan såsom ett fristående organ. Då 1883 års riksdag beslöt att anvisa vissa medel såsom bidrag till kostnaderna för familjepensioneringen, fästades nämligen därvid det villkoret, att förvaltningen av arméns nya änke- och pupillkassa skulle utan kostnad för densamma få handhavas av arméns pensionskassas styrelse och tjänstemän. På grund av detta beslut hava kostnaderna för familjepensionskassans förvaltning icke till någon del påförts denna kassa utan ingått bland tjänstepensionskassans förvaltningsutgifter.

Bland arméns pensionskassas nuvarande arbetsuppgifter framstår själva fondförvaltningen såsom en av de mest betydande. Arméns pensionskassas kapital utgör visserligen endast omkring 3,750,000 kronor, men änkekassans förmögenhet uppgår till omkring 30,800,000 kronor, vartill komma omkring 1,150,000 kronor i donationsmedel. Avgiftsuppbörden från delägarna i änkekassan uppgick för räkenskapsåret 1933/1934 till omkring 360,000 kronor. Sedan genom kungl. brev den 15 juni 1934 faststälts vissa höjningar i årsavgifterna, komma dessa att uppgå till omkring 470,000 kronor. Antalet delägare i kassan utgör för närvarande cirka 6,500, därav omkring 3,400 i tjänst varande beställningshavare och 3,100 pensionärer. Antalet pensionsrum för änkepensioneringen utgör i runt tal 1,900.

Arméns pensionskassas egentliga förvaltningskostnader hava under en följd av år varit ganska konstanta och slutat på omkring 104,000 kronor för år. Härtill hava emellertid kommit avsevärda kostnader för fullmäktiges sammanträden och protokollstryck.

Förvaltningskostnaderna utgå formellt av arméns pensionskassas medel, men då dessa medel icke på långt när förslå till täckande av kassans utgifter, hava i verkligheten kostnaderna hittills bestritts av statsmedel och utgått från det under elfte huvudtiteln uppförda anslaget till arméns pensionskassas egen pensionering m. m.

Arméns pensionskassa — och därmed även arméns nya änke- och pupillkassa — står under överstyrelse av armén genom krigsbefäl eller fullmäktige. Krigsbefälet, som sammanträder på kallelse av Kungl. Maj:t, har icke varit samlat sedan år 1913. Fullmäktige, vilkas antal utgör sex-

ton — inberäknat en av Kungl. Maj:t förordnad ordförande — skola enligt reglementet för kassan i regel sammanträda vart femte år.

Förvaltningen av pensionskassan utövas av en direktion, bestående av en ordförande och fyra direktörer, vilka väljas av krigsbefälet eller arméns fullmäktige. En av direktörerna skall såsom jourhavande varje dag tillstädeskomma i kassan.

Arméns pensionskassas räkenskaper skola under tiden mellan fullmäktiges sammanträden årligen granskas av fem revisorer, vilka jämte tio suppleanter utses av fullmäktige.

Befattningshavarna vid arméns pensionskassa tillsätts av direktionen och skola enligt reglementet för kassan utgöras av en byråchef, en ombudsman, en sekreterare, en kassör, en revisor och huvudbokhållare, en bokhållare, en assistent samt två vaktmästare. Dessutom må vid kassan anställas extra ordinarie tjänstemän. Under årens lopp hava emellertid på grund av särskilda beslut en del förändringar vidtagits beträffande nämnda befattningar. Sålunda hava ombudsmanna- och sekreterartjänsterna förenats till en befattning, varjämte befattningarna såsom kassör, assistent och förste vaktmästare vid uppkomna ledigheter vakantsatts. Däremot har medgivande lämnats att vid kassan anställa en sifferrevisor mot ett årligt arvode av 600 kronor.

Beträffande personalens avlöningsvillkor har Kungl. Maj:t genom brev den 27 januari 1922 förordnat, att tjänstemännen vid kassan skulle från och med den 1 januari 1922 i fråga om lön, dyrtidstillägg samt rätt till pension och skyldighet att avgå från tjänsten likställas med motsvarande i avlöningsreglementet för den civila statsförvaltningen avsedda befattningshavare, med skyldighet att underkasta sig enahanda villkor och bestämmelser som de för sistnämnda befattningshavare i berörda hänseenden gällande. Härvid skulle anses, som om tjänstemännen vid pensionskassan vore att hänföra till följande lönegrader¹ i nämnda avlöningsreglemente, nämligen byråchefen B 30, sekreteraren och ombudsmannen B 24, kassören B 24, revisorn och bokhållaren B 21, förste vaktmästaren (förste expeditionsvakten) B 7 och andre vaktmästaren (expeditionsvakten) B 5. Vaktmästarna skulle vidare vara bibehållna vid särskild årlig gottgörelse av 400 kronor vardera för utförande av skrivgöromål. Kassören åtnjuter enligt Kungl. Maj:ts brev den 15 december 1922 särskilda misräkningspengar till belopp av 400 kronor för år.

Kungl. Maj:t medgav sedermera enligt brev den 1 februari 1929, att de å byråchefsbefattningen, befattningen såsom sekreterare och ombudsman samt bokhållarbefattningen förordnade tjänstemännen finge tillsättas såsom innehavare av respektive befattningar, dock att härvid skulle meddelas särskild föreskrift om skyldighet för envar av dem att underkasta sig den utvidgade eller ändrade tjänstgöring ävensom den förflyttning

¹ Lönegradsbeteckningarna hava angivits enligt den i kungörelsen nr 270/1925 intagna löneplanen.

till annan befattning eller annat verk, som en förändrad organisation av det militära pensionsväsendet kunde medföra. På grund av nämnda medgivande tillsattes ifrågavarande befattningar med fullmakt från och med den 1 februari 1929.

Följande tablå upptager arméns pensionskassas nuvarande personal ävensom vakanta befattningar:

Befattningshavare	Lönegrad eller lön	Födelse-datum	Inträde i kassans tjänst	Erhöll fullmakt å tjänsten	Anm.
Byråchef.....	B 30	11/7 1869	14/4 1897	1/2 1929	
Sekr.- ombudsman	B 24	8/9 1875	1/6 1904	1/2 1929	
Kassör.....	B 24	—	—	—	Tjänsten vakant sedan år 1929.
Revisor	B 21	21/6 1873	14/8 1900	1/9 1910	
Bokhållare.....	B 21	24/11 1883	4/9 1907	1/2 1929	
Assistent.....	1903 års stat	—	—	—	» » » » 1913.
Förste expeditionsvakt	B 7	—	—	—	» » » » 1930.
Expeditionsvakt	B 5	21/6 1884	1/12 1909	18/12 1912 (konstitu- torial)	
E. o. tjänsteman	B 11	24/11 1879	8/1 1903	—	} Uppdrag att föra kassornas tabellverk sedan år 1910.
» »	B 4	12/8 1901	1/1 1921	—	
» »	B 4	9/8 1891	28/8 1922	—	
» »	B 4	4/12 1902	17/1 1924	—	

Kassörsbefattningen har enligt förordnande sedan år 1926 uppehållits av bokhållaren mot åtnjutande av de med kassörsbefattningen förenade löneförmånerna men med avstående av löneförmånerna å bokhållarbefattningen. Enligt förordnande bestrider vidare expeditionsvakten sedan år 1930 tjänsten såsom förste expeditionsvakt.

Slutligen skall för arméns nya änke- och pupillkassa finnas anställd en konsulent mot åtnjutande av ersättning från arméns pensionskassas medel. Genom brev den 15 december 1933 har Kungl. Maj:t förordnat innehavare av denna befattning för tiden intill utgången av år 1938 mot ett arvode av 1,500 kronor för år och därjämte ersättning av 4,500 kronor för honom under femte året åliggande bearbetning av änke- och pupillkassans statistiska material. Kostnaderna för ersättning till konsulenten uppgå alltså i medeltal till 2,400 kronor för år.

De sakkunniga hava utgått från att änke- och pupillkassan — av de sakkunniga benämnd arméns änke- och pupillkassa — även efter det arméns pensionskassas verksamhet upphört bör i samma utsträckning som hittills komma i åtnjutande av kostnadsfri förvaltning och att statsmedel följaktligen jämväl i fortsättningen böra anvisas för bestridande av

erforderliga administrationskostnader för familjepensionskassan. Med hänsyn härtill hava de sakkunniga funnit ofrånkomligt att närmare ingå på frågan, huru sistnämnda kassa för framtiden bör organiseras för att inom en skäligen kostnadsram möjliggöra en ändamålsenlig och betryggande förvaltning.

I sammanhang härmed hava de sakkunniga erinrat, hurusom även 1921 års pensionskommitté ansett, att arméns änke- och pupillkassa i avvaktan på det slutliga ordnandet av familjepensioneringen borde äga uppbära statsbidrag, beräknat på sådant sätt att därav täcktes skäliga minimikostnader för förvaltningen. Pensionskommitténs förslag hade utmynnat i hemställan om ett årligt förvaltningsbidrag för änke- och pupillkassan av 70,660 kronor.

Beträffande frågan, huru den med statsmedel bekostade förvaltningen borde organiseras, hava de sakkunniga anfört, att förvaltningen av familjepensionskassan uppenbarligen borde — åtminstone intill dess ett ändrat ordnande av familjepensioneringen kommit till stånd — omhändrivas av ett förvaltningsorgan, motsvarande arméns pensionskassas nuvarande direktion, med biträde av tjänstemännen i kassan. I syfte att erhålla del av arméns pensionskassas uppfattning angående förvaltningsorganisationen hade överläggningar hållits med en representant för kassans direktion. Direktionen hade därvid framlagt dels förslag till förvaltnings- och avlöningsstat för kassan, slutande å ett belopp av 73,917 kronor, och dels beräkning rörande vissa övergångskostnader.

De sakkunniga, som till granskning upptagit direktionens berörda förslag, hava därvid framhållit, att direktionen icke syntes hava tagit tillräcklig hänsyn till den uppkommande minskningen i arbetsuppgifterna samt att den nuvarande organisationen icke i allo syntes motsvara kraven på en rationell arbetsordning. Enligt de sakkunnigas uppfattning borde förvaltningen av kassan i framtiden organiseras på följande sätt.

Krigsbefälsinstitutionen borde upphöra och överstyrelsen utgöras av arméns fullmäktige. De av fullmäktige utsedda revisorerna kunde minskas till tre. Kostnaderna för överstyrelsen och dess revisorer borde, inberäknat utgifter för fullmäktiges protokoll, bestämmas till 2,900 kronor.

Styrelsen för kassan syntes böra utgöras av en direktion, bestående av en ordförande och tre ledamöter. En av ledamöterna skulle, efter ansökan, tillsättas av Kungl Maj:t och erhålla ställning såsom verkställande direktör. Då en för ändamålet dugande kraft syntes kunna utses bland pensionerade tjänstemän, syntes arvodet icke behöva bestämmas till högre belopp än 3,600 kronor, varå dyrtidstillägg ej skulle beräknas. Med hänsyn till den med den nya organisationen sammanhängande minskningen av göromålen för övriga direktionsledamöter syntes arvoden till dessa böra nedsättas till 1,200 kronor för ordföranden och 900 kronor till var-

dera av de båda andra ledamöterna. Utgifterna i arvoden till direktio-
nen skulle alltså bliva $(1,200 + 2 \times 900 + 3,600 =)$ 6,600 kronor.

Vad angår tjänstemannapersonalen hava de sakkunniga föreslagit in-
rättande av en byrådirektörsbefattning i lönegraden B 26 och en befatt-
ning såsom revisor och bokhållare i lönegraden B 21, båda befattning-
arna å extra stat. För utförande av skrivgöromål borde beräknas en
extra ordinarie befattning i 4:e lönegraden. I övrigt erfordrades endast
vissa arvodestjänster. Beträffande den närmare motiveringen till de sak-
kunnigas förslag torde få hänvisas till betänkandet sid. 163 och 164.

Resultatet av de sakkunnigas överbäganden beträffande lämplig or-
ganisation för framtiden av arméns änke- och pupillkassa har samman-
fattats i följande förslag till framtida förvaltningsstat (*normalstat*) för
kassan; i denna stat hava lönerna med hänsyn till pensionsavdrag upp-
tagits såsom nettolöner:

Avlöningar och arvoden m. m.:

	kr.	kr.	kr.
direktionen:			
ordförande, arvode	1,200		
2 ledamöter, arvoden å 900 kr.	1,800		
1 ledamot, tillika verkställande direktör, arvode	3,600	6,600	
byrådirektör, lönegrad B 26, extra stat		9,237	
revisor och bokhållare, lönegrad B 21, extra stat ...		7,020	
registerförare, arvode		2,700	
kontorsbiträde, lönegrad 4, extra ordinarie		2,634	
kontorsbud		1,800	
ombudsman, arvode		2,400	
konsulent, arvode		1,200	
siffergranskare, arvode		400	
vikariatsersättningar och tillfällig personal		1,800	35,791

Omkostnader:

fullmäktiges och valda revisorerers sammanträden m. m.	2,900	
skrivmaterialier och expenser m. m.	6,000	8,900

Summa kronor 44,691.

Till kostnader för dyrtidstillägg har i detta sammanhang icke tagits
hänsyn.

De sakkunniga hava emellertid funnit, att en organisation i överens-
stämmelse med den sålunda föreslagna normalstaten icke omedelbart
kunde vinna tillämpning. Då möjlighet att placera någon av de nuva-
rande tjänstemännen — mot vilka statsverket ägde vissa förpliktelser —
i befattning utanför kassan icke stode till buds, borde nämligen dessa ut-
nyttjas i kassans tjänst. För det närmaste budgetåret finge man därför
räkna med en *tillfällig stat*, i stort sett grundad på den nu befintliga per-
sonaltillgången. Enligt de sakkunnigas uppfattning borde emellertid i

mån av avgång bland personalen den för kassan avsedda normalstaten träda i tillämpning i den utsträckning så kunde ske. Den av de sakkunniga för budgetåret 1935/1936 föreslagna tillfälliga staten — vari inrymmts avlöning till samtliga nuvarande ordinarie tjänstemän vid kassan ävensom till vissa för närvarande där anställda icke-ordinarie befattningshavare — upptager följande poster, varvid lönerna beräknats såsom nettolöner i högsta förekommande löneklass:

Avlöningar och arvoden m. m.:

	kr.	kr.	kr.
direktionen:			
ordförande, arvode	1,200		
2 ledamöter, arvoden à 900 kr.	1,800		
1 ledamot, tillika verkställande direktör, arvode	3,600	6,600	
sekreteraren och ombudsmannen, lönegrad B 24		8,781	
kassören, lönegrad B 24, extra stat		8,325	
revisorn, lönegrad B 21		7,455	
kanslibiträdet, lönegrad 11, extra ordinarie		3,813	
kontorsbiträdet, lönegrad 4, extra ordinarie		2,634	
expeditionsvakt, lönegrad 7, extra ordinarie		3,249	
konsulenten, arvode under nuvarande förordnande ...		2,400	
siffergranskare, arvode		400	43,657
Omkostnader:			
fullmäktiges och valda revisorers sammanträden m. m.		2,900	
skrivmaterialier och expenser, ved m. m.		6,000	8,900
Vissa engångskostnader:			
byråchefen, lön för juli 1935		995	
extra kontorsbiträde (avskedsersättning)		800	
vissa avlönings- och expenskostnader i samband med			
kassans avveckling		2,000	3,795
Dyrtidstillägg, förslagsvis			3,648
			Summa kronor 60,000.

Såsom motivering till vissa av de i den tillfälliga staten innefattade poster hava de sakkunniga anfört i huvudsak följande:

De sakkunniga hava vid beräkningen av den tillfälliga staten utgått från att nuvarande byråchefen kommer att bli avgångsskyldig med utgången av juli månad 1935, då han fyllt 66 år. Ett av de icke-ordinarie kvinnliga biträdena bör enligt de sakkunnigas mening kunna få anställning i statskontoret, som ansett anställande av ett kontorsbiträde i lönegraden B 4 erforderligt på grund av ämbetsverkets ökade arbetsbörda genom övertagandet av den militära tjänstepensioneringen. Endast ett av biträdena, nämligen det senast anställda, skulle då bli övertaligt. Detta biträde synes emellertid även med kassans nuvarande organisation och arbetsuppgifter knappast vara erforderligt för arbetets bedrivande och torde därför kunna uppsägas att sluta sin anställning senast från och med

den 1 juli 1935. På grund av sin långvariga tjänst torde emellertid ifrågavarande befattningshavare vid avgången böra erhålla en avskedsersättning, vilken med hänsyn till föreliggande omständigheter synes böra bestämmas till ett belopp, motsvarande omkring tre månaders avlöning eller i avrundat tal 800 kronor. Detta belopp bör liksom byråchefens lön under en månad upptagas såsom övergångskostnad. Vidare bör beräknas ett belopp av förslagsvis 2,000 kronor för de expens- och biträdeskostnader, som orsakas av efterarbeten med bokslut, revision och redovisning.

I avvaktan på en nedgång av personalbeståndet bör byrådirektörsbefattningen icke tillsättas; ej heller synes tills vidare behöva räknas med kostnader för vikariatsersättningar eller andra tillfälliga biträden än som upptagits bland engångskostnaderna. Någon särskild ersättning åt expeditionsvakten för skrivgöromål bör icke beräknas. Däremot tala billighetsskäl för att t. f. kassören, som på förordnande bestritt kassörstjänsten sedan år 1926, erhåller lön såsom kassör å extra stat. Vidare hava de sakkunniga ansett sig böra ifrågasätta, att expeditionsvakten, som alltsedan år 1930 uppburit lön såsom förste expeditionsvakt, tillerkännes avlöning såsom extra ordinarie tjänsteman i 7:e lönegraden.

De sakkunniga hava i anslutning till dessa beräkningar föreslagit, att till förvaltningskostnader för arméns änke- och pupillkassa måtte för budgetåret 1935/1936 anvisas ett anslag av 60,000 kronor.

De sakkunniga hava därefter till behandling upptagit frågan om pensionsförhållandena för kassans tjänstemän och härvid yttrat i huvudsak följande:

Med avseende å den ordinarie personalen vid arméns pensionskassa, vilken för närvarande åtnjuter pensionsrätt i kassan, har i det förut nämnda kungl. brevet den 27 januari 1922 förordnats, att vederbörande skulle i fråga om rätt till pension och skyldighet att avgå från tjänsten likställas med motsvarande befattningshavare vid den civila statsförvaltningen. 1921 års pensionskommitté föreslog, att arméns änke- och pupillkassa skulle, sedan tjänstemännen övergått till anställning vid denna kassa, övertaga deras tjänstepensionering och att änke- och pupillkassan borde av arméns pensionskassas kapitaltillgång beredas gottgörelse härför med belopp motsvarande det matematiska värdet av pensionsförpliktelserna till tjänstemännen. De sakkunniga anse emellertid, att det icke bör ifrågakomma att till arméns änke- och pupillkassa för berörda ändamål överlämna någon del av arméns pensionskassas kapital. Sedan statsmedel anvisats för bestridandet av tjänstemännens avlöning, synes ifrågavarande pensionering böra övertagas av statsverket. Pensioneringen bör givetvis handhas av det ämbetsverk, som ombesörjer tjänstepensioneringen beträffande närmast motsvarande befattningshavare vid den civila statsförvaltningen, nämligen statskontoret. Innehavare av tjänst, med vilken är förenad pensionsrätt i arméns pensionskassa, har undantagits från tillämpning av det civila tjänstepensionsreglementet. Det torde dock vara lämpligt, att tjänstepensionsreglementets grunder vinna tillämpning beträffande ifrågavarande tjänstemän, vilka enligt nyssnämnda kungl. brev äro skyldiga att i pensionsavseende underkasta sig enahanda villkor och bestämmelser som de för befattningshavare vid civilförvaltningen i berörda hänseende gällande. Civila tjänstepensionsreglementet synes även böra göras tillämpligt i fråga om de två kvinnliga tjänstemän vid arméns pensionskassa, vilka föreslagits till anställning vid arméns änke- och pupillkassa. Nämnda tjänstepensionsreglemente skulle då bliva gällande beträffande följande befattningshavare, nämligen byråchefen, sekreteraren och om-

budsmannen, kassören å extra stat, revisorn, extra ordinarie förste expeditionsvakten samt de extra ordinarie kvinnliga befattningshavarna i lönegraderna II och 4. Kostnaderna för tjänstepension åt ifrågavarande befattningshavare torde böra bestridas i samma ordning som för nyreglerade civila tjänstemän i statens tjänst.

I fråga om det avgiftsbidrag, som för närvarande tillkommer arméns änke- och pupillkassa för tjänstemännens familjepensionering, eller 1 ½ procent av lönen enligt äldre stat, hava de sakkunniga ansett lämpligen böra så förfaras, att bidragsbeloppet finge utgå från anslaget till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén.

Arméns fullmäktige hava tillstyrkt de sakkunnigas förslag i fråga om organisationen av arméns änke- och pupillkassas överstyrelse. Fullmäktige hava emellertid förklarat sig anse, att det av de sakkunniga föreslagna beloppet till bestridande av kostnaderna för överstyrelsens och dess revisorers sammanträden borde höjas till 3,100 kronor.

Den av de sakkunniga förordade sammansättningen av direktionen — en ordförande, två direktörer samt en verkställande direktör — har av fullmäktige lämnats utan erinran. Arvodet för den enligt fullmäktiges uppfattning synnerligen krävande och ansvarsfulla befattningen såsom verkställande direktör borde emellertid höjas till 4,800 kronor för år. Vidare borde arvoden bestämmas till 1,500 kronor för ordföranden och till 1,200 kronor för vardera av de båda övriga direktörerna. Vid ytterligare beskärning av dessa arvoden riskerade man nämligen, att för ändamålet lämpliga personer av ekonomiska skäl icke ville åtaga sig ifrågavarande uppdrag. Utgifterna i arvodet till direktionen borde alltså upptagas till $(1,500 + 2 \times 1,200 + 4,800 =) 8,700$ kronor.

Vad angår den av de sakkunniga föreslagna framtida personalorganisationen hava fullmäktige — utan att vilja bestrida, att genom tjänstepensioneringens avlyftande från kassan en arbetsminskning otvivelaktigt komme att uppstå — uttalat den uppfattningen, att de sakkunniga vid övervägande av änke- och pupillkassans blivande förvaltningsorganisation i viss mån underskattat omfattningen av de arbetsuppgifter, som alljämt komme att åvila kassans personal. Fullmäktige hava emellertid i likhet med de sakkunniga ansett den nuvarande byråchefstjänsten böra utbytas mot en byrådirektörsbefattning och tillstyrkt, att denna befattning måtte hänföras till lönegraden B 26. Däremot hava fullmäktige icke kunnat biträda förslaget, att befattningen skulle uppföras på extra stat. Det syntes nämligen fullmäktige oundgängligt, att den nya förvaltningsorganisationen med hänsyn till storleken av kassans medel erhöle en fast form; jämväl hänsynen till personalens intressen krävde en sådan anordning. På grund av nu angivna förhållanden borde även befattningarna såsom revisor och bokhållare och kontorsbiträde uppföras å or-

dinarie stat. Därjämte borde upptagas en ordinarie tjänst såsom expeditionsvakt.

Fullmäktige hava vidare förklarat sig icke kunna biträda de sakkunnigas mening, att en rörelse av den omfattning, varom här är fråga, skulle kunna tillfredsställande fylla sina funktioner utan att äga tillgång till en särskild tjänsteman för kassagöromål. Emellertid anse fullmäktige personalbehovet i sådant hänseende lämpligen kunna tillgodoses genom inrättande av en arvodesbefattning för kassagöromål, därvid arvodet borde bestämmas till 3,600 kronor.

I övrigt hava de i de sakkunnigas förslag till normalstat upptagna beloppen icke föranlett annan erinran från fullmäktiges sida än att det för skrivmaterialier och expenser m. m. beräknade beloppet 6,000 kronor borde höjas till 8,000 kronor.

Med tillämpning av vad fullmäktige sålunda föreslagit skulle de årliga förvaltningskostnaderna för arméns nya änke- och pupillkassa, sedan övertalig personal avgått, enligt normalstaten komma att uppgå till — förutom dyrtidstillägg — 54,928 kronor mot det av de sakkunniga beräknade beloppet av 44,691 kronor.

I likhet med de sakkunniga hava fullmäktige emellertid funnit, att en organisation i enlighet med den sålunda föreslagna normalstaten icke omedelbart kan tillämpas utan att man för det närmaste budgetåret måste räkna med en tillfällig stat, i huvudsak grundad på den befintliga personaltillgången. Mot vad de sakkunniga i sådant avseende föreslagit hava fullmäktige i stort sett icke haft något att erinra. De för direktionen avsedda arvodena borde dock upptagas till enahanda belopp som i den av fullmäktige föreslagna normalstaten för änke- och pupillkassan. Vidare syntes kontorsbiträdesbefattningen böra uppföras å ordinarie stat samt den nuvarande expeditionsvakten och innehavaren av den avsedda extra ordinarie kansliskrivarebefattningen tillerkännas personliga lönetillägg, den förre å 400 kronor, motsvarande honom hittills tillkommande ersättning för utförande av skrivgöromål, och den senare å 207 kronor, utgörande skillnaden mellan nuvarande avlöning och slutlönen i 11:e lönegraden för extra ordinarie kvinnliga tjänstemän (nettolön). Därjämte borde kostnaderna för fullmäktiges och valda revisorers sammanträden m. m. samt för skrivmaterialier och expenser, bränsle m. m. beräknas till 3,100 kronor, respektive 8,000 kronor. Slutligen borde posten »vissa avlönings- och expenskostnader i samband med kassans avveckling» upptagas till något högre belopp, förslagsvis 3,000 kronor.

Den av fullmäktige sålunda föreslagna tillfälliga staten slutar å ett belopp av 66,000 kronor.

I enlighet härmed borde för budgetåret 1935/1936 till förvaltningskostnader för arméns nya änke- och pupillkassa under elfte huvudtiteln upptagas ett förslagsanslag av 66,000 kronor.

Beträffande tjänstemännens avgångsskyldighet och övriga pensions-

förhållanden hava fullmäktige icke haft något att erinra mot de sakkunnigas förslag.

Flottans pensionskassa. *Nuvarande organisation m. m.* Flottans pensionskassa handhar såväl tjänste- som familjepensionering för marinens befattningshavare samt för sådana beställningshavare vid flygvapnet, som tidigare tillhört marinen. Kassans medel äro fördelade på en pensionsfond för tjänstepensioneringen samt en gratialfond för familjepensioneringen.

Flottans pensionskassas pensionsfonds kapital utgör i runt tal 830,000 kronor. Dess gratialfond uppgår till ej fullt 9,000,000 kronor. Av direktionen förvaltas vidare donationsfonder med ett sammanlagt kapital av något över 900,000 kronor. Beloppet av årligen inflytande gratialavgifter utgör omkring 200,000 kronor. Antalet delägare i pensionskassan uppgår till omkring 3,100, varav i runt tal 700 pensionärer. Från gratialfonden pensioneras för närvarande omkring 1,000 änkor och barn efter avlidna delägare.

Kassans förvaltningskostnader hava de senare åren utgjort cirka 50,000 kronor per år. Härtill komma särskilda utgifter för fullmäktiges och revisorernas sammanträden samt för kassans konsulent, vilka utgifter för en 5-årsperiod uppgå till omkring 12,000 kronor.

Enär såväl avlöning som övriga förvaltningskostnader — fränsett hälften av kostnaden för skrivmaterialier och bränsle m. m., vilken hälft tillika med arvodet till konsulenten gäldas av gratialfonden — jämlikt kassans reglemente bestritts av tjänstepensionsfonden, hava förvaltningskostnaderna endast i ringa mån drabbat de för änke- och pupillpensioneringen avsedda medlen. Då tjänstepensionskassans verksamhet till huvudsaklig del uppehållits genom statsanslag, hava emellertid kostnaderna för tjänstepensionskassans och — med nyss angivna undantag — även för gratialfondens förvaltning hittills i realiteten utgått av statsmedel.

Enligt reglementet för flottans pensionskassa den 17 november 1899 (nr 92) skall kassan stå under överinseende av delägarna genom fullmäktige. Dessa bestå av en ordförande, utsedd av Kungl. Maj:t, och sexton av delägarna valda ledamöter.

Förvaltningen av kassan ombesörjes av en direktion, bestående av ordförande, tre direktörer och en överkommissarie, den sistnämnde föredragande i direktionen. Revision av kassans förvaltning och räkenskaper verkställas årligen av fyra revisorer, som av fullmäktige utses bland kassans delägare.

Den ännu gällande avlöningsstaten för kassans befattningshavare är fastställd i enlighet med beslut av 1908 års riksdag. Enligt av riksdagen under senare tid för varje år meddelat beslut åtnjuta befattningshavarna tillfällig löneförbättring (tillfälligt lönetillägg). Med inräknande av dessa tilläggsförmåner uppgår befattningshavarnas avlöning till följande belopp:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Tillfällig löneförbättring (lönetillägg)	Summa	
1 kamrer	3,000	2,000	900	5,900	} Efter 5 års väl vitsordad tjänstgöring ökas lönen med 500 kronor och efter 10 års sådan tjänstgöring med ytterligare 500 kronor.
1 kassör	2,200	1,800	900	4,900	
1 förste revisor	2,200	1,800	900	4,900	
1 andre revisor	1,800	1,200	750	3,750	
1 assistent	1,200	800	500	2,500	
1 vaktmästare (inberäknat ersättning för eldning och tillsyn av värmeledning)	900	550	240	1,690	} Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor, efter 6 år med ytterligare 100 kronor och efter 9 år med än ytterligare 100 kronor.
Missräkningspenningar till kassören	—	—	—	500	
Summa	—	—	—	24,140	

Av ifrågavarande tjänster hålles för närvarande andre revisorstjänsten vakant; göromålen bestridas av ett extra biträde mot särskilt arvode. Samtliga övriga i lönestaten upptagna befattningar, med undantag av vaktmästartjänsten, uppehållas på förordnande. Kamreraren innehar emellertid fullmakt å assistenttjänsten. Å sistnämnda tjänst är vikarie ej förordnad, utan göromålen bestridas av extra personal. De tjänstemän, som på förordnande uppehålla befattningarna såsom kamrerare, förste revisor och kassör, åtnjuta de med respektive befattning förenade löneförmånerna, däri inbegripet rätt till ålderstillägg.

Flottans pensionskassas nuvarande befattningshavare framgå närmare av följande tablå:

Befattning	Befattningshavare	Födelse-datum	Inträde i kassans tjänst	Erhöll		Anmärkning
				full-makt	förord-nande	
Kamrerare.....	Sandqvist, C. A.	se nedan	—	—	27/6 1927	} Tjänsten upprätthålles av e. biträdet Hansson. ¹
Förste revisor	Rudberg, I. E.	10/10 1886	1909	—	29/1 1928	
Kassör	Natt och Dag, B. A.	10/11 1892	1932	—	1/4 1932	
Andre revisor	Vakant	—	—	—	—	
Assistent	Sandqvist, C. A.	28/11 1883	1904	1/1 1909	—	} Under den tid Sandqvist uppehåller tjänsten ss. kamrerare, bestrides assistenttjänsten av e. o. personal. ¹
Vaktmästare...	Lagström, J. F.	20/12 1872	1909	1/9 1909 (konstit.)	—	
E. o. assistent	Lundgren, S. E.	20/9 1906	1929	—	1/9 1932	
Extra biträde	Hansson, Anna	4/3 1886	1920	—	—	
» »	Norlin, Edith	28/6 1883	1927	—	—	

¹ Avlöning utgår härvid enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

Vid kassan finnas vidare anställda en sekreterare och en ombudsman, båda med åtnjutande av arvode. Den såsom biträde åt direktionen anlitade konsulenten avlönas däremot, såsom förut nämnts, av gratialfonden.

De tjänstemän vid kassan, som innehava eller äro förordnade att uppehålla i staten uppförd befattning — alltså t. f. kamreraren, t. f. förste revisorn, t. f. kassören samt vaktmästaren — äro berättigade till pension från kassan enligt av 1877 års riksdag godkända grunder (kung. nr 22/1877). Övriga befattningshavare hava däremot icke pensionsrätt.

De sakkunniga, som utgått från att kostnaderna för änke- och pupillkassans förvaltning även efter omorganisationen skulle bestridas av statsmedel, hava med hänsyn härtill upptagit frågan om lämplig förvaltningsorganisation för kassan. Förslag till en mot kassans reducerade arbetsuppgifter svarande organisation har efter samråd med de sakkunniga utarbetats av överkommissarien i kassan, vilken utsetts att representera kassan vid överläggningar med de sakkunniga rörande förevarande spörsmål.

Enligt de sakkunnigas förslag skola delägarna i den blivande familjepensionskassan — av de sakkunniga benämnd marinens änke- och pupillkassa — även i fortsättningen utöva sin beslutanderätt genom fullmäktige, vilkas nuvarande antal borde lämnas oförändrat. Kostnaderna för fullmäktiges och valda revisorers sammanträden hava beräknats till i medeltal 1,500 kronor för år.

De sakkunniga hava vidare föreslagit, att kassan liksom hittills skulle förvaltas av en direktion, bestående av en ordförande och tre direktörer, därav en verkställande direktör, tillika kamrerare, vilken skulle förordnas av Kungl. Maj:t. Till direktionsledamöterna skulle utgå arvoden med samma belopp som till nuvarande ledamöter, dock att arvodet till ordföranden skulle obetydligt jämkas uppåt för månadsbeloppets utjämnande.

Såsom tjänstemän vid kassan skulle anställas en revisor, tillika sekreterare, ett kontorsbiträde, en ombudsman, ett timavlönat skrivbiträde och ett kontorsbud. Då för arbetet inom kassan med fördel syntes kunna användas pensionärer, skulle tjänstemännen ej uppföras på lönestat utan åtnjuta arvoden utan dyrtidstillägg. Dessa arvoden borde bestämmas med ledning av vad som tillmätts för vissa arvodestagare inom försvarsväsendet.

För skrivmaterialier och expenser samt för fullmäktiges och valda revisorers sammanträden hava de sakkunniga beräknat belopp av omkring 4,000 kronor, respektive 1,500 kronor.

I anslutning till vad de sakkunniga sålunda föreslagit skulle staten för flottans pensionskassas förvaltningskostnader upptaga följande utgiftsposter:

	kronor	kronor
<i>Arvoden m. m.:</i>		
1 ordförande	720	
2 direktörer à 600 kronor	1,200	
1 verkställande direktör, tillika kamrerare	3,600	
1 revisor, tillika sekreterare	2,700	
1 kontorsbiträde och registerförare	1,800	
1 ombudsman.....	1,500	
1 kontorsbud	900	
Vikariatsersättningar och tillfällig personal	1,200	
Konsulent, arvode av 4,000 kronor för 5 år eller för år räknat	800	14,420
<i>Omkostnader:</i>		
Fullmäktiges och valda revisorers sammanträden, 7,500 kronor för 5 år eller för år räknat.....	1,500	
Skrivmaterialier och expenser	3,980	5,480
		<hr/>
	Summa kronor	19,900.

Denna stat skulle gälla från och med den 1 juli 1935. Med hänsyn till att vid flottans pensionskassa finnas anställda ett flertal befattningshavare, som icke kunna inrymmas i berörda organisation, hava de sakkunniga emellertid icke ansett det möjligt att omedelbart i full utsträckning övergå till tillämpning av den sålunda föreslagna normalstaten. De sakkunniga erinra, att tjänstemännen enligt gällande lönevillkor äro skyldiga att underkasta sig den ökning eller jämkning i tjänstäligganden, som kan vardas beslutad, samt att, om kassan förflyttas från Karlskrona till annan ort, dit överflytta. Ehuru endast kamreraren och vaktmästaren, den förre i egenskap av ordinarie assistent, innehava på ordinarie anställning grundad rätt till fortsatt lön, hava de sakkunniga ansett billigheten kräva, att även förste revisorn och det såsom andre revisor tjänstgörande kvinnliga extra biträdet, vilka båda fyllt 48 år och vilka innehaft tjänst vid pensionskassan under 26, respektive 15 år, erhålla tillfälle till anställning hos änke- och pupillkassan eller i statens tjänst. Då det icke syntes möjligt att bereda någon av tjänstemännen statsanställning, återstode endast att överflytta tjänstemännen till änke- och pupillkassan eller bevilja vederbörande viss avskedsersättning. De i den föreslagna organisationen upptagna befattningarna såsom revisor, kontorsbiträde och kontorsbud syntes därför böra bestridas av nuvarande förste revisorn, t. j. andre revisorn och vaktmästaren. Så länge kamreraren kvarstode i tjänst, kunde innehållas dels 1,600 kronor av verkställande direktörens arvode, dels 800 kronor av anslaget till vikariatsersättningar och tillfällig personal, men å andra sidan borde beräknas ett belopp av 500 kronor för bestridande av de ökade kostnader för lokalutrymme, bränsle, belysning, städning m. m.,

som föranleddes av kassans i förhållande till verksamhetens omfattning onödigt stora personalorganisation.

Vad därefter angår avlöningsförmånerna för nyssnämnda tjänstemän vid änke- och pupillkassan, anföra de sakkunniga bland annat följande:

Kamreraren och förste revisorn hava varit förordnade på sina befattningar sedan den 27 maj 1927, respektive den 26 januari 1928 och synas med hänsyn härtill böra fortfarande få åtnjuta de med dessa tjänster förenade löneförmånerna, vilka utgå enligt lönestat, som fastställdes redan år 1908. Tj. andre revisorn Anna Hansson har däremot innehaft förordnande på tjänsten endast sedan den 1 september 1932 och synes därför icke böra bibehållas vid det arvode å 2,400 kronor jämte tillfällig löneförbättring med 300 kronor, som hon enligt kungl. brev den 30 december 1927 åtnjuter. De sakkunniga förutsätta, att sistnämnda befattningshavare vid den omorganiserade kassan får uppehålla befattningen såsom kontorsbiträde och registerförare, samt föreslå, att därvid å det för denna befattning i förvaltningsstaten upptagna arvudet å 1,800 kronor må utgå tillfällig löneförbättring med 300 kronor samt dyrtidstillägg enligt för befattningshavare vid oreglerade verk gällande grunder.

För bestridande av de kostnader, som betingas av de övertaliga tjänstemännens utnyttjande vid änke- och pupillkassan, bör enligt de sakkunnigas förslag under elfte huvudtiteln uppföras ett anslag till flottans pensionskassas övergångsstat till belopp av 20,800 kronor, beräknat på följande sätt:

	Lön eller arvode	Ålders- tillägg	Tjänst- görings- pengar	Tillfällig löneför- bättring (lönetillägg)	Summa
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Sandqvist, C. A., kamrerare	3,000	500	2,000	900	6,400
Rudberg, I. A., förste revisor	2,200	500	1,800	900	5,400
Hansson, Anna, kontorsbiträde	1,800	—	—	300	2,100
Lagström, J. F., vaktmästare	900	300	550	240	1,990
Dyrtidstillägg, förslagsvis	—	—	—	—	4,410
Säger	7,900	1,300	4,350	2,340	20,300
Ökade expenskostnader för flottans pensionskassa, så länge kamreraren kvarstår i tjänst					500
Säger					20,800

Då i statberäkningen ingår dyrtidstillägg, har anslaget ansetts böra erhålla karaktär av förslagsanslag.

Så länge personal å övergångsstaten tages i anspråk för pensionskassans verksamhet, skulle enligt de sakkunnigas förslag anslaget till flottans pensionskassas förvaltningskostnader minskas med följande belopp för år räknat, motsvarande däri upptagna arvoden till befattningshavarna m. m., nämligen:

så länge kamreraren	är i tjänst med	2,400	kronor
» » förste revisorn	» » » »	2,700	»
» » kontorsbiträdet	» » » »	1,800	»
» » vaktmästaren	» » » »	900	»

Vid bifall till vad sålunda föreslagits skulle alltså å anslaget till flottans pensionskassas förvaltningskostnader besparas ett belopp av 7,800 kronor, vadan anslaget borde för budgetåret 1935/1936 uppföras med ett till 12,100 kronor reducerat belopp.

Beträffande de till marinens änke- och pupillkassa överflyttade tjänstemännens pensionsförhållanden erinra de sakkunniga, att dessa befattningshavare, med undantag av kontorsbiträdet, för närvarande åtnjuta tjänstepensionsrätt i flottans pensionskassa. Dessa befattningshavare borde bibehållas vid oförändrade pensionsvillkor. Pensioneringens handhavande syntes emellertid böra överflyttas till statskontoret, dit pensionsavgifter borde inbetalas. Dessa avgifter borde tillföras civila pensionsfonden, och pensionskostnaderna syntes böra bestridas i enahanda ordning som vid oreglerade verk tillhörande den civila statsförvaltningen.

Vad därefter angår den personal, som enligt de sakkunnigas förslag icke skulle erhålla sysselsättning i marinens änke- och pupillkassa, hava de sakkunniga anfört i huvudsak följande:

Dessa befattningshavare tillhöra två skilda grupper, omfattande den ena överkommisarien, sekreteraren samt ombudsmannen, vilka inneha arvodestjänster och följaktligen böra entledigas vid reglementets ikraftträdande, och den andra personal, som anstälts vid kassan mot åtnjutande av i stat upptagna eller eljest av Kungl. Maj:t bestämda löneförmåner. Till den senare gruppen befattningshavare äro att hänföra följande personer:

Befattningshavare	Anställningsdatum vid kassan	Antal tjänstår vid entledigande den 30/6 1935	Avlöning budgetåret 1934/1935, dyrtidstillägg (27%) inberäknat kronor
Natt och Dag, B. A., kassör	1/4 1932	3	6,840
Lundgren, S. E., tlf. assistent.....	2/4 1929	6	3,408
Norlin, Edith, extra biträde	28/2 1927	8	1,956

Ehuru dessa befattningshavare innehava sina tjänster på förordnande, synes det vara med billighet överensstämmande, att de vid avgången beredas någon ersättning, då det ej kan förutsättas, att de omedelbart skola kunna erhålla annat arbete. Vid övervägande av de grunder, enligt vilka ersättningen bör utgå, hava de sakkunniga funnit skäligt, att befattningshavarna vid avgången från tjänsten vid kassan tilldelas en avskedsersättning, avpassad med hänsyn till deras avlöning under senaste året och den tid, de varit anställda i kassans tjänst.

Under åberopande av det anförda hava de sakkunniga föreslagit, att ifrågavarande befattningshavare, därest de entledigas från sina anställningar i anledning av den militära tjänstepensioneringens omorganisation utan att i samband därmed vinna annan likvärdig anställning i statens tjänst, måtte tilldelas avskedsersättning med följande belopp, nämligen

kassören Natt och Dag	kronor	3,500
tjf. assistenten Lundgren	»	3,000
extra biträdet Edith Norlin	»	2,500
		Summa kronor 9,000.

I detta sammanhang hava de sakkunniga erinrat därom, att Natt och Dag grundlagt rätt till pension i befattningen såsom kassör. Med hänsyn till de förhållanden, under vilka hans tjänstgöring vid pensionskassan skulle upphöra, hava de sakkunniga funnit skäligt, att Natt och Dag medges rätt att återfå av honom erlagda pensionsavgifter, utgörande för tiden 1 april 1932—30 juni 1935 228 kronor 80 öre.

De sakkunniga framhålla slutligen, att för nästkommande budgetår särskilda medel böra anvisas för bestridande av kostnader för vissa efterarbeten med bokslut och revision m. m., vilka arbeten icke kunde hinna färdigställas före den 1 juli 1935. Med hänsyn till den begränsade personaluppsättning, som efter sistnämnda dag skulle stå till pensionskassans förfogande, hava de sakkunniga ansett dessa kostnader böra uppskattas till i avrundat tal 4,000 kronor, varav för avlöningar och dyrtidstillägg 2,700 kronor och för revisionsarvodet och expenser 1,300 kronor.

Samtliga de för pensionskassans avveckling erforderliga engångskostnaderna hava alltså av de sakkunniga beräknats på följande sätt:

avskedsersättningar till övertalig personal	kronor	9,000
ersättning till kassören för erlagda pensionsavgifter	»	229
vissa avlönings- och expenskostnader i samband med pensionskassans avveckling	»	4,000
		Summa kronor 13,229.

Ifrågavarande belopp, i avrundat tal 13,200 kronor, skulle enligt de sakkunnigas förslag anvisas såsom bestämt anslag under rubriken »vissa engångskostnader i samband med avveckling av flottans pensionskassa».

Fullmäktige i flottans pensionskassa hava i likhet med de sakkunniga ansett, att flottans pensionskassas nuvarande förvaltningsorganisation bör kunna väsentligt inskränkas i samband med att tjänstepensioneringen överflyttas från kassan, och hava förklarat sig finna den av de sakkunniga föreslagna normalorganisationen för marinens änke- och pupillkassa vara i princip godtagbar. Fullmäktige anse emellertid lämpligt, att normalorganisationen ej nu definitivt fastställs utan anbefalles på

försök, intill dess erfarenhet vunnits om dess ändamålsenlighet. I fråga om de särskilda i nämnda organisation upptagna befattningarna hava fullmäktige endast framställt den erinran, att sekreterartjänsten borde förenas med befattningen såsom ombudsman och ej med revisorstjänsten. Någon ändring i de föreslagna arvoden, vilka synts fullmäktige väl avvägda, borde dock denna åtgärd ej föranleda.

Fullmäktige hava emellertid beträffande de nuvarande befattningshavarna vid pensionskassan framhållit, att dessa måste anses vara synnerligen missgynnade i förhållande till motsvarande befattningshavare vid arméns pensionskassa. Fullmäktige anse därför, att sådan ändring i fråga om befattningshavarnas löneförmåner och anställningssätt nu borde vidtagas, att befattningshavarna tillförsäkrades nyreglerad avlöning samt tilldelades fullmakt å sina tjänster. Vidare finna fullmäktige påkallat att, därest nuvarande kassören icke kan beredas annan anställning i statens tjänst, avskedsersättningen till denne höjes från av de sakkunniga föreslagna 3,500 kronor till 5,000 kronor. Det för vissa engångskostnader beräknade beloppet 13,229 kronor skulle härigenom höjas med 1,500 kronor till 14,729 kronor.

Under återopande av det anförda hava fullmäktige förordat att, i stället för den av de sakkunniga föreslagna övergångsstaten, skulle upprättas en tillfällig stat, vilken för budgetåret 1935/1936 borde erhålla följande utseende (lönerna upptagna såsom nettolöner):

Avlöningar och arvoden m. m.:

Direktionen:	kr.	kr.
ordförande, arvode	720	
2 ledamöter, arvode à 600 kronor	1,200	
1 ledamot, tillika verkställande direktör, arvode ...	2,000	3,920
1 tjänsteman (förutvarande kamreraren) lönegrad B 24	7,821	
1 revisor, lönegrad B 21	6,555	
1 kontorsbiträde och registerförare, lönegrad B 4, extra ordinarie	2,586	
1 expeditivsvakt, lönegrad B 5	2,868	19,830
Ombudsman, tillika sekreterare, arvode	1,500	
Konsulent, arvode om förslagsvis 4,000 kronor för 5 år eller per år ..	800	2,300
<i>Omkostnader:</i>		
Fullmäktiges och valda revisorers sammanträden, 7,500 kronor för 5 år eller för år	1,500	
Skrivmaterialier och expenser	3,980	5,480
<i>Vissa engångskostnader</i>		14,729
<i>Dyrtidstillägg, förslagsvis</i>		2,241
		Summa kronor 48,500.

Vad beträffar befattningshavarnas pensionering hava fullmäktige hemställt att, om enligt fullmäktiges förslag vissa av de nuvarande befattningshavarna tilldelas fullmakter såsom ordinarie tjänstemän, de i samband därmed måtte erhålla pensionsrätt i samma ordning som tjänstemän vid den nyreglerade civila statsförvaltningen. Därest befattningshavarna i enlighet med de sakkunnigas förslag överföras till övergångsstat, borde emellertid pensioneringen ordnas på sätt de sakkunniga föreslagit.

Riksräkenskapsverket och statskontoret hava i sina utlåtanden över sakkunnigförslaget i fråga om pensionskassornas avveckling yttrat sig i ett sammanhang beträffande såväl arméns som flottans pensionskassa.

Riksräkenskapsverket har anfört:

Riksräkenskapsverket ställer sig tveksamt till frågan, huruvida statsverket helt bör bestrida förvaltningskostnaderna för de nya familjepensionskassorna vid försvarsväsendet. I överensstämmelse med vad som i sådant avseende gäller för civilstatens änke- och pupillkassa synas förvaltningsbidragen lämpligen böra reduceras till hälften av kostnaderna för de nya förvaltningsstaterna, varjämte statsverket helt bör ersätta kassorna för deras merutgifter i anledning av att de nya staterna, med hänsyn till den nuvarande personaltillgången, icke omedelbart kunna tillämpas. Jämväl de engångskostnader, som enligt förslaget skulle uppstå i samband med avvecklingen av flottans pensionskassa, böra helt ersättas av statsverket.

Vidare bör enligt ämbetsverkets mening statsverkets övertagande av tjänstepensioneringen för de nya kassornas personal endast omfatta sådana pensionsberättigade befattningshavare, som den 30 juni 1935 ägde anställning vid kassorna.

Beträffande det förslag till ny förvaltningsstat för flottans pensionskassa, som de sakkunniga upprättat, må erinras, att kostnaderna för konsulenten för närvarande helt bestridas av gratialfondens medel samt att hälften av kostnaden för skrivmaterialier, bränsle m. m. bestrides av samma fond. Någon överflyttning av dessa kostnader från kassan till statsverket bör enligt riksräkenskapsverkets mening icke ifrågakomma. På grund härav kan statens slutsumma minskas med 2,790 (800 + 1,990) kronor.

Statskontoret har yttrat huvudsakligen följande:

Vad först beträffar spørsmålet om bestridande av kostnaderna för den militära familjepensioneringen vill statskontoret erinra, att frågan om ordnandet av familjepensioneringen för statens befattningshavare för närvarande ligger under revision. Sålunda hava 1930 års pensionssakkunniga den 20 juli 1934 avgivit betänkande rörande familjepensionering för tjänstemän vid den civila statsförvaltningen och för arbetare i statens tjänst, och man torde kunna utgå ifrån att, omedelbart efter det att frågan om den militära tjänstepensioneringen vunnit sin lösning, spørsmålet om ordnandet av familjepensioneringen för befattningshavare vid försvarsväsendet kommer att göras till föremål för övervägande.

Vid den allmänna granskning av bestämmelserna rörande familjepensioneringen, som sålunda pågår, måste givetvis även spørsmålet om sättet för administrationskostnadernas bestridande över hela linjen upptagas

till behandling. Under sådana omständigheter vill statskontoret — utan att för närvarande uttala sig i frågan, huruvida och i vad mån staten i framtiden bör deltaga i förvaltningskostnaderna för familjepensioneringen — icke göra någon erinran emot att, i avvaktan på utredningarnas slutförande, de militära pensionskassornas förvaltningskostnader tillsvidare få i samma utsträckning som hittills bestridas av statsmedel.

Vad därefter angår pensionskassornas blivande organisation, sedan tjänstepensioneringen frånskilts, synes nyss påpekade förhållande, att hela frågan om familjepensioneringen står under revision, föra med sig, att sagda spörsmål näppeligen kan nu med fördel upptagas till slutligt avgörande. I varje fall har statskontoret icke varit i tillfälle att bilda sig någon definitiv mening rörande detta spörsmål. Framhållas må dock, att ämbetsverket har ett bestämt intryck av att de av de sakkunniga föreslagna normalstaterna upptaga väsentligt större personal och högre kostnader än som kan vara av nöden med hänsyn till omfattningen av bestyret med familjepensioneringen för ifrågavarande personalgrupper.

Under övergångstiden lärer förvaltningen av de militära pensionskassorna bära provisoriskt ordnas med anlitande av för närvarande hos kassorna anställd personal, i den mån densamma enligt de sakkunnigas förslag alltjämt skulle bibehållas i tjänst. Kassornas förvaltningskostnader för budgetåret 1935/1936 torde därvid i huvudsak kunna beräknas till de av de sakkunniga föreslagna anslagsbeloppen för samma budgetår, även om dessa, i varje fall vad arméns änke- och pupillkassa angår, i åtskilliga hänseenden förefalla statskontoret ligga i överkant. Framför allt synes det dock — med den betydande tjänstemannastab, som staten för nämnda kassa upptager — icke vara av hänsyn till fondförvaltningens omfattning påkallat, att särskilt arvode till verkställande direktör utgår.

Någon anledning att i detta sammanhang befria marinens änke- och pupillkassa från kostnaderna för konsulenten och hälften av kostnaderna för skrivmaterialier och expenser torde icke föreligga.

Härutöver torde bära framhållas, att åtminstone vissa av de av de sakkunniga föreslagna övergångsavlönningarna synas vara beräknade efter gynnsammare grunder än som i liknande fall pläгат tillämpas i fråga om statens egna befattningshavare. Särskilt förefaller det statskontoret tveksamt, huruvida vid fastställandet av övergångsavlönning hänsyn bör i den utsträckning, som skett, tagas till att vederbörande under viss tid innehåft förordnande å högre tjänst.

De sakkunnigas förslag angående pensionering av befattningshavare vid ifrågavarande kassor synes, i anslutning till vad nyss anförts, för närvarande bära upptagas till prövning endast i vad angår sådana befattningshavare, som nu innehåva anställning vid kassorna; och har statskontoret intet att erinra mot de sakkunnigas förslag i denna del.

Statskontoret erinrar slutligen om att de sakkunniga utgått från att till ämbetsverket skulle överflyttas ett av de icke-ordinarie kvinnliga biträdena hos arméns pensionskassa. I anledning härav framhåller statskontoret, att ämbetsverket, då det begränsat sina anspråk på personalförstärkning på sätt som skett, ansett detta möjligt endast under förutsättning, att ämbetsverket får för arbetets utförande anlita den arbetskraft, som ämbetsverket för varje uppgift finner lämpligast.

Departements-
chefen.

Genom den föreslagna överflyttningen av den militära tjänstepensioneringen till statsmyndigheter komma de nuvarande militära pensionskassorna att uteslutande bliva förvaltningsorgan för den familjepensionering, som kassorna hittills besörjt vid sidan av sina uppgifter beträffande tjänstepensioneringen. Familjepensioneringen är vid försvarsväsendet — liksom vid övriga grenar av statsförvaltningen — för närvarande väsentligen befattningshavarnas ensak. Grunderna för densamma bestämmas av kassornas delägare själva, ehuru beslut härom måste underställas Kungl. Maj:ts godkännande, och kostnaderna för pensioneringen bestridas, med vissa bidrag från staten, genom delägarnas egna avgifter.

Den föreslagna omläggningen medför alltså, att de militära pensionskassorna — från att hava i avsevärd mån fullgjort statliga uppgifter — övergå till att bliva enskilda inrättningar för ombesörjande av arméns och marinens familjepensionering. I förhållande till staten komma dessa kassor icke att intaga annan ställning än familjepensionskassorna för personal vid andra förvaltningsområden.

Till vissa av sistberörda kassor lämnar staten, direkt eller indirekt, större eller mindre bidrag för förvaltningskostnader. Sålunda utgår t. ex. till civilstatens änke- och pupillkassa ett årligt förvaltningsbidrag å 50,000 kronor, motsvarande omkring hälften av kassans administrationskostnader. I princip synes anledning för staten ej föreligga att gentemot familjepensionskassorna för försvarsväsendets personal intaga annan ställning med avseende å förvaltningskostnaderna än gentemot andra familjepensionsinrättningar för statstjänstemän. Någon förpliktelse för staten att bestrida de administrativa bestyren med den militära familjepensioneringen föreligger icke. Det beslut angående förvaltningen av arméns nya änke- och pupillkassa, som fattades av 1883 års riksdag, hade — såsom av den lämnade redogörelsen framgår — karaktären av ett mot arméns pensionskassa riktat villkor av innebörd, att särskild gottgörelse till tjänstepensionskassans styrelse och tjänstemän icke finge utgå för änkekassans förvaltning, och lärers alltså icke kunna tagas till intäkt för någon rätt för änkekassans delägare att efter tjänstepensionskassans upphörande få kassans förvaltningskostnader bestridda av statsmedel.

Ett bidrag från statens sida torde emellertid för framtiden böra utgå till förvaltningsutgifterna för de båda militära familjepensionsinrättningarna. Med hänsyn till att dessa utgifter hittills i realiteten helt och hållet eller — vad familjepensionsverksamheten för marinens personal angår — i det närmaste helt utgått av statsmedel synes också anledning föreligga att, i anslutning till vad 1921 års pensionskommitté och 1934 års militärpensionsakkunniga förutsatt, tills vidare beräkna detta bidrag till sådan storlek, att det kan anses motsvara skäliga kostnader för kassornas administration. Härvid bör dock beträffande marinens änke- och pupillkassa iakttagas, att expenskonstnader m. m. böra bestridas av kassans medel i ungefär samma omfattning som hittills skett. Däremot synes det

icke vara behöfligt eller lämpligt, att staten skulle i samband med beviljande av statsbidrag till kassornas administrationskostnader meddela några bestämmelser angående storleken av kassornas personal eller grunderna för ersättning till denna personal. Någon stat för förvaltningskostnaderna synes alltså ej böra fastställas av statsmakterna. Detta utsluter givetvis ej, att för statsbidragens beräkning vissa överväganden rörande en tänkbar och lämplig förvaltningsorganisation måste ske liksom ej heller att det kan befinnas lämpligt, att villkor uppställas för förvaltningsbidragens disposition. I samband med fastställande av reglementariska föreskrifter för kassorna kommer dessutom Kungl. Maj:t att i viss omfattning pröva kassornas organisation. I anslutning till den ståndpunkt, jag sålunda intagit, förutsätter jag vidare, att ordnandet av pensionering i erforderlig utsträckning för den personal, som kan komma att nyanställas vid änkekassorna, blir en kassornas angelägenhet. Jag ansluter mig sålunda i denna del till riksräkenskapsverkets mening.

Med hänsyn till nuvarande personalorganisation vid kassorna torde man emellertid icke omedelbart kunna övergå till den här förordade ordningen med ett statsbidrag, beräknat att ungefärligen motsvara skäliga minimikostnader för förvaltningen. De sakkunniga hava visserligen gjort ett försök att fixera de statsbidragsbelopp, som borde utgå för tiden efter den nuvarande personalorganisationens fullständiga avveckling. Vad marinens änke- och pupillkassa angår, synes mig anledning till erinran i stort sett ej föreligga mot det resultat, vartill de sakkunniga kommit. I fråga om arméns änke- och pupillkassa vill det synas, som om förslaget bygger på en större och dyrbarare organisation än nödvändigt; det kan ifrågasättas, om ej även för denna kassas vidkommande det administrativa arbetet kan väsentligen fullgöras av pensionerad arvodespersonal, en utväg som osökt erbjuder sig med hänsyn till de låga avgångsåldrar, vilka gälla för stora grupper av den militära personalen. Jag anser mig emellertid icke här böra ingå på någon prövning av storleken av det framtida förvaltningsbidraget till någondera av kassorna. Med hänsyn till rådande förhållanden synes ställning nu böra tagas endast i fråga om de bidragsanslag, vilka böra beviljas för nästkommande budgetår.

Vid beräkning av dessa anslag har man självfallet att utgå från nu rådande personalorganisation, även om denna uppenbarligen är för stor för familjepensionskassornas uppgifter. Det gäller därvid att tillse, dels vilka förpliktelser staten kan anses hava gentemot kassornas nuvarande befattningshavare på grund av deras hittillsvarande anställning, dels ock, där sådana förpliktelser ej föreligga, vilka hänsyn staten likväl på grund av nämnda anställning billigtvis bör taga till personalens intressen. I den mån dylika förpliktelser föreligga eller sådana hänsyn finnas böra tagas, böra statsanslagen avvägas efter därav föranlett medelsbehov. Man torde kunna utgå från att endast undantagsvis nuvarande

personal vid pensionskassorna kan vinna anställning vid statliga verk. På grund av gällande avlöningsvillkor föreligger däremot skyldighet för samtliga tjänstemän att underkasta sig den ändring i tjänstgöringsförhållandena, som den föreslagna omläggningen innebär.

Av den föregående redogörelsen framgår, att de flesta befattningshavarna vid arméns pensionskassa hava fullmakt eller konstitutorial på de tjänster, som de uppehålla, eller på lägre befattningar vid kassan. Dessa befattningshavare hava alltså rätt till lön samt till pension av tjänstepensionskassans medel, d. v. s. i realiteten — ehuru de icke äro statsanställda — av statsmedel. Här föreligger alltså en förpliktelse, som måste av staten uppfyllas. Vissa av de befattningshavare, som hava fullmakt eller konstitutorial å lägre befattningar, hava under avsevärd tid på förordnande uppehållit högre tjänster. Då även avlöningen under dessa förordnanden i verkligheten utgått av statsmedel, synes det skäligt, att staten medverkar till att sist avsedda befattningshavare få, så länge deras anställning i familjepensionskassan varar, bibehållas vid nu utgående lönebelopp. Slutligen finnas vid kassan vissa icke-ordinarie befattningshavare. Ehuru gentemot sistnämnda befattningshavare någon förpliktelse givetvis icke föreligger, synes det av skäl som nyss angivits billigt att, där befattningshavarna kunna räkna mera avsevärd anställningstid, tillfälle beredes dem till fortsatt tjänstgöring med i huvudsak oförändrade löneförmåner. Pensionsrätt föreligger icke för sistnämnda befattningshavare, men jag förutsätter, att skälig pension beredes dem genom kassornas försorg.

Jämväl vid flottans pensionskassa finnes ett par befattningshavare, som innehava fullmakt eller konstitutorial med därpå grundad rätt till lön och pension. Även här förekomma vissa fall, då befattningshavare, utan att vara ordinarie, under så avsevärd tid bestritt sina befattningar, att fortsatt anställning skäligen bör beredas dem.

Den personal vid kassorna, som i enlighet med nyss antydda huvudgrunder finnes icke böra erhålla anställning hos familjepensionskassorna och som ej heller kan erhålla statsanställning, torde böra tillerkännas avskedsersättning, beräknad med hänsyn tagen till anställningens längd och löneförmånens storlek.

Lönerna till de befattningshavare, som skola erhålla anställning vid familjepensionskassorna, torde böra inräknas i de anslag till förvaltningsbidrag för kassorna, vilka böra uppföras å riksstaten för nästkommande budgetår. Pensionerna till tjänstemän, vilka äga pensionsrätt, torde lämpligen kunna bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. För pensionsberättigade befattningshavare vid arméns pensionskassa torde, enär dessa tjänstemän åtnjuta nyreglerad avlöning, de i civila tjänstepensionsreglementet innefattade grunderna böra vinna tillämpning. Vid tjänstårsberäkning för pension bör anställning hos pensionskassan räknas lika med tjänstetid i med pensionsrätt förenad

statstjänst. Pensionsberättigade befattningshavare i flottans pensionskassa, vilka erhålla tjänstgöring i marinens änke- och pupillkassa, torde böra bibehållas vid de pensioneringsgrunder, som för närvarande gälla för dem enligt reglementet för flottans pensionskassa. Pensionsavdrag, respektive pensionsavgifter torde böra avdragas från lönerna, som alltså böra beräknas till nettobelopp.

Med utgångspunkt från nu angivna allmänna grunder går jag att taga ståndpunkt till de detaljfrågor, som påverka beräkningen av bidragsanslagen.

Arméns änke- och pupillkassa. Den nuvarande byråchefen i arméns pensionskassa innehar fullmakt å sin befattning samt tillhör lönegrad B 30, löneklass 33. Han bör följaktligen intill uppnådd pensionsålder vara bibehållen vid sina nuvarande löneförmåner samt efter avskedet erhålla pension. Då byråchefen är född den 11 juli 1869, bör med tillämpning av civila tjänstepensionsreglementets övergångsbestämmelser avgångsskyldighet för honom inträda vid utgången av juli 1935. Intill nämnda tidpunkt bör han fullgöra tjänstgöring i arméns änke- och pupillkassa. För byråchefen bör alltså under nästkommande budgetår beräknas lön endast för en månad jämte dyrtidstillägg enligt de för nyreglerade verk gällande grunderna. Från lönebeloppet, 995 kronor, bör avgå pensionsavdrag, vadan vid anslagsberäkningen bör upptagas ett belopp av 960 kronor.

Sekreteraren-ombudsmannen, vilken likaledes är ordinarie innehavare av sin befattning, åtnjuter lön i lönegrad B 24, löneklass 27. Även han bör efter den 1 juli 1935 tjänstgöra i änke- och pupillkassan med bibehållande av sina nuvarande löneförmåner. Efter minskning med pensionsavdrag bör lönebeloppet upptagas till (9,060 — 279 =) 8,781 kronor. Å detta belopp bör dyrtidstillägg utgå.

T. f. kassören är, såsom förut nämnts, ordinarie bokhållare i lönegraden B 21. Sedan år 1926 har han emellertid uppehållit kassörstjänsten i lönegrad B 24, och han beräknas i denna lönegrad bliva uppflyttad till 26:e löneklassen från och med den 1 april 1935. I betraktande av den långa tid, under vilken han uppehållit kassörstjänsten, synes det vara med billighet överensstämmande, att han under tjänstgöringen hos änke- och pupillkassan får bibehålla lön i den löneklass, han den 30 juni 1935 tillhör. T. f. kassören åtnjuter för närvarande pensionsrätt endast å sin ordinarie tjänst i lönegraden B 21. Vid denna rätt bör han bibehållas även sedan arméns pensionskassa upphört. Däremot kan jag icke tillstyrka, att staten påtager sig kostnad för att bereda honom högre pensionsrätt på grund av förordnandet å den högre tjänsten. Jämväl i fråga om t. f. kassören böra grunderna i civila tjänstepensionsreglementet vinna tillämpning. I enlighet med vad nu föreslagits torde avlöningskostnaden för t. f. kassören under nästkommande budgetår — förutom dyrtidstillägg — böra beräknas till 8,367 kronor, motsvarande lön i 26:e löneklassen minskad med pensionsavdrag i lönegraden B 21.

Revisorn innehar sin tjänst i lönegraden B 21 på grund av fullmakt och tillhör högsta löneklassen (24) inom nämnda lönegrad. Med hänsyn härtill bör för budgetåret 1935/1936 för revisorn beräknas ett nettolönebelopp av 7,455 kronor jämte dyrtidstillägg. Tilläggas må att, då revisorn är född den 21 maj 1873, med tillämpning av civila tjänstepensionsreglementets övergångsbestämmelser avgångsskyldighet för honom bör inträda — under förutsättning att han icke själv önskar avgå redan vid 65 års ålder — med utgången av maj 1939.

T. f. förste expeditionsvakten är ordinarie tjänsteman i lönegraden B 5 men uppehåller sedan år 1930 på förordnande den vakanta förste expeditionsvaktstjänsten (lönegraden B 7). Sedan den 1 oktober 1931 tillhör han 10:e löneklassen. Såsom förut nämnts uppbär han dessutom för närvarande 400 kronor om året i ersättning för vissa skrivgöromål. Pensionsrätt åtnjutes för den ordinarie befattningen. Med hänsyn till den relativt långa tid, som ifrågavarande tjänsteman uppehållit förste expeditionsvaktsbefattningen, synes det vara billigt, att han bibehålles vid lön enligt den löneklass han nu tillhör. Däremot bör det icke ifrågakomma att fortfarande bevilja honom särskild ersättning för skrivgöromål. I enlighet med vad nu anförts bör för t. f. förste expeditionsvakten beräknas ett belopp av 3,252 kronor, motsvarande lön i 10:e löneklassen, minskad med pensionsavdrag för lönegraden B 5.

Bland den icke-ordinarie personalen finnes en kvinnlig tjänsteman, som intager ställning av kansliskrivare med lön lika med ordinarie befattningshavare i lönegraden B 11. Sedan den 1 januari 1933 har hon tillhört 14:e löneklassen. Då ifrågavarande befattningshavare sedan år 1903 oavbrutet tjänstgjort i kassan, synes fortsatt anställning böra beredas henne mot åtnjutande av avlöning i innehavande löneklass, d. v. s. med 4,104 kronor jämte dyrtidstillägg.

De tre övriga icke-ordinarie kvinnliga befattningshavarna i arméns pensionskassa uppbära samtliga lön såsom ordinarie tjänstemän i lönegraden B 4. Med hänsyn till den relativt långa tid, under vilken de varit anställda i kassans tjänst, torde skäligheten bjuda, att dem beredes fortsatt anställning eller avskedsersättning.

En av dessa kvinnliga befattningshavare torde, i enlighet med vad de sakkunniga föreslagit, böra erhålla anställning i kassan. Den befattningshavare, som här närmast åsyftas, har tjänstgjort hos arméns pensionskassa sedan år 1921 och tillhör för närvarande 7:e löneklassen eller högsta löneklassen för ordinarie kvinnlig tjänsteman i lönegraden B 4 med lön av 2,832 kronor. Hon synes även i fortsättningen böra bibehållas vid nuvarande löneställning. Av de övriga två icke-ordinarie befattningshavarna torde, såsom de sakkunniga förutsatt, den ena från och med den 1 juli 1935 kunna vinna anställning i statskontoret; vad statskontoret på denna punkt yttrat mot de sakkunnigas förslag synes ej böra få hindra ett utnyttjande på detta sätt av ifrågavarande befattningshavares arbetskraft.

Den andra befattningshavaren synes böra erhålla avskedsersättning med av de sakkunniga föreslaget belopp av 800 kronor.

Jämlikt Kungl. Maj:ts förut omförmälda beslut den 15 december 1933 har förordnats en konsulent att intill utgången av år 1938 biträda arméns änke- och pupillkassa mot ett arvode av i medeltal 2,400 kronor för år. Detta belopp torde böra medtagas vid beräkning av förvaltningsbidraget.

Med hänsyn till den stora personaluppsättningen synas statsmedel icke böra beräknas för särskild sifferrevisor.

Mot vad militärpensionssakkunniga föreslagit beträffande arvoden till direktionsledamöter har jag intet att erinra. Jag biträder alltså även förslaget om att medel beräknas för en verkställande direktör med ett arvode av 3,600 kronor.

De av de sakkunniga beräknade beloppen till kostnader i samband med fullmäktiges och valda revisorers sammanträden m. m. samt för skrivmaterialier och expenser, ved m. m., 2,900 kronor respektive 6,000 kronor, synas vara väl höga. Av verkställda överslagsberäkningar vill det synas, som om årliga belopp av 2,500 kronor, respektive 5,500 kronor skulle vara tillräckliga för angivna ändamål.

Det av de sakkunniga beräknade beloppet av 2,000 kronor till vissa avlönings- och expenskostnader i samband med kassans avveckling torde, på sätt jag i det följande skall angiva, böra inräknas i ett särskilt anslag för vissa engångskostnader.

Såsom förut antytts bör å nettolönebeloppen vid de lönegradsplacerade tjänsterna utgå dyrtidstillägg; det härför erforderliga beloppet har i beräkningen upptagits till 3,249 kronor.

I anslutning till det anförda torde för budgetåret 1935/1936 böra anvisas ett anslag av 56,800 kronor till förvaltningsbidrag till arméns änke- och pupillkassa i enlighet med följande kostnadsberäkning:

Avlöningar och arvoden:

	kr.	kr.
Direktionen:		
ordförande, arvode	1,200	
2 ledamöter, arvoden à 900 kr.....	1,800	
1 ledamot, tillika verkställande direktör, arvode	3,600	6,600
Tjänstemännen:		
sekreteraren och ombudsmannen, lönegrad B 24, löne- klass 27.....	8,781	
bokhållaren, lönegrad B 24, löneklass 26	8,367	
revisorn, lönegrad B 21, löneklass 24	7,455	
kansliskrivaren, lönegrad B 11, löneklass 14	4,104	
kontorsbiträdet, lönegrad B 4, löneklass 7	2,832	
expeditionsvakten, lönegrad B 7, löneklass 10	3,252	
konsulent, arvode	2,400	37,191

<i>Omkostnader:</i>	kr.	kr.
fullmäktiges och valda revisorers sammanträden m. m.	2,500	
skrivmaterialier och expenser, ved m. m.	5,500	8,000
<i>Vissa engångskostnader:</i>		
byråchefen, lön för juli 1935	960	
extra kontorsbiträdet (avskedsersättning)	800	1,760
<i>Dyrtidstillägg, förslagsvis</i>		3,249
		Summa kronor 56,800.

Med hänsyn till att dyrtidstillägg ingår i anslagsberäkningen, bör anslaget erhålla förslagsanslags natur. De i anslaget ingående beloppen för fullmäktiges och valda revisorers sammanträden m. m. samt för skrivmaterialier och expenser, ved m. m. torde bära tillkomma kassan såsom fixa belopp och utgå oberoende av de verkliga utgifterna för ändamålet under budgetåret ifråga. I övrigt torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga särskilda bestämmelser om övergången till den nya organisationen, rörande anslagets disposition och villkoren för lönebeloppens utgående m. m.

Marinens änke- och pupillkassa. I flottans pensionskassa innehar t. f. kamreraren fullmakt å befattningen såsom assistent. Det torde emellertid vara skäligt, att han även efter det flottans pensionskassa upphört må, så länge han tjänstgör i familjepensionskassan, bibehållas vid sina nuvarande löneförmåner å kamrerartjänsten, vilken han uppehållit på förordnande under omkring åtta års tid. Dessa löneförmåner — bestående av lön, tjänstgöringspengar, tillfällig löneförbättring samt ett ålderstillägg — uppgå till 6,400 kronor. Likaledes torde han bära bevaras vid sin nuvarande pensionsrätt å kamrerartjänsten. I enlighet med vad de sakkunniga föreslagit bör pensioneringen övertagas av staten och ombesörjas av statskontoret. Även här torde det beträffande arméns pensionskassa föreslagna systemet med nettolön kunna tillämpas. Nu utgående avlöning bör följaktligen vid anslagsberäkningen minskas med pensionsavgiftens belopp, 96 kronor.

T. f. förste revisorn innehar icke någon ordinarie befattning vid kassan men har jämlikt förordnande bestritt förste revisorstjänsten sedan år 1928. Även han synes bära bibehållas vid nuvarande löneförmåner, utgörande sammanlagt 5,400 kronor. Beträffande hans pensionsförhållanden kan i huvudsak åberopas vad som anförts i fråga om t. f. kamreraren. Pensionsavgiften utgör 70 kronor 40 öre, men vid nettolönens uträknande synes avdraget av praktiska skäl bära avrundas till 70 kronor.

Tillräckliga skäl synas icke föreligga att vare sig för t. f. kamreraren eller t. f. förste revisorn beräkna statsmedel för ytterligare ålderstillägg i de befattningar, de uppehålla.

Vaktmästaren, som innehar sin befattning med konstitutorial, åtnju-

ter i lön, tjänstgöringspengar, tillfälligt lönetillägg och ålderstillägg sammanlagt 1,990 kronor och bör självfallet även i fortsättningen bibehållas vid dessa löneförmåner. Pensioneringen bör, på sätt föreslagits beträffande t. f. kamreraren och t. f. förste revisorn, omhändertagas av staten. Vid anslagsberäkningen bör därför endast nettolön beräknas; pensionsavgiften utgör 36 kronor för år.

Å t. f. kamrerarens, t. f. förste revisorns och vaktmästarens nettoavlönning bör utgå dyrtidstillägg enligt de för oreglerade verk gällande grunderna.

Beträffande nuvarande t. f. andre revisorn, vilken varit anställd i flottans pensionskassa sedan år 1920 men erhållit sitt nuvarande förordnande först från och med den 1 september 1932, hava de sakkunniga föreslagit, att hon skulle erhålla anställning i familjepensionskassan mot en årlig avlöning av tillhoppa 2,100 kronor jämte dyrtidstillägg enligt oreglerade grunder. Även jag anser billigt, att medel beräknas för avlönande hos familjepensionskassan av ifrågavarande befattningshavare. Det har emellertid synt mig lämpligt, att ersättningen utgår i form av ett arvode, å vilket dyrtidstillägg ej skall utgå. Detta arvode synes böra beräknas till 2,700 kronor för år.

Den nuvarande t. f. kassören B. A. Natt och Dag erhöll anställning i kassan först den 1 april 1932, då frågan om ett nyordnande av det militära pensionsväsendet länge varit aktuell. Med hänsyn till den relativt korta tid, under vilken han tjänstgjort i kassan, hava de sakkunniga icke ansett, att anställning i familjepensionskassan borde beredas honom. Däremot hava de sakkunniga funnit, att han skäligen borde bekomma en avskedsersättning med ett belopp av 3,500 kronor. Mot vad sålunda föreslagits har jag ingen erinran. Vidare torde Natt och Dag, på sätt de sakkunniga föreslagit, böra tillerkännas ersättning för erlagda pensionsavgifter till flottans pensionskassa med 228 kronor 80 öre.

T. f. assistenten S. E. Lundgren och extra biträdet Edith Norlin hava varit anställda hos flottans pensionskassa såsom extra biträden sedan år 1929, respektive år 1927. Icke heller gentemot dessa båda befattningshavare äger staten några förpliktelser, men billigheten synes bjuda att, då de icke kunna beredas fortsatt anställning, staten tillerkänner dem viss avskedsersättning. De av de sakkunniga i sådant avseende föreslagna beloppen, 3,000 kronor respektive 2,500 kronor, finner jag vara lämpligt avvägda.

De sakkunnigas förslag i fråga om arvoden åt ledamöterna i änke- och pupillkassans direktion har icke givit mig anledning till erinran. För direktionen torde följaktligen för nästkommande budgetår böra beräknas $(720 + 2 \times 600 + 2,000 =) 3,920$ kronor. Icke heller har jag något att invända mot det av de sakkunniga för fullmäktiges och valda revisorerers sammanträden beräknade beloppet 1,500 kronor.

Till en sekreterare och ombudsman torde böra upptagas ett arvode av

1,500 kronor. Vidare bör för vikariatsersättningar m. m. beräknas ett belopp av 400 kronor.

Vad däremot angår kostnaderna för skrivmaterialier och expenser, anser jag i likhet med statskontoret och riksräkenskapsverket, att statsverket icke bör åtaga sig att betala större del därav än som hittills bestritts av flottans pensionskassas tjänstepensionsmedel eller hälften av kostnaderna. På grundval av de sakkunnigas beräkning bör följaktligen vid anslagsberäkningen upptagas ett belopp av 1,990 kronor. Då det av de sakkunniga föreslagna beloppet beräknats med hänsyn till en efter familjepensionsverksamhetens behov sammanträngd personalorganisation, synes nämnda siffra emellertid för nästkommande budgetår böra höjas till förslagsvis 2,400 kronor. De sakkunnigas förslag om beräkning av medel för en konsulent kan jag icke biträda, enär avlöningen till konsulenten hittills bestritts av gratialfonden.

För avlönings- och expenskostnader i samband med kassans avveckling erforderligt belopp — av de sakkunniga beräknat till 4,000 kronor — bör ingå i det anslag till vissa engångskostnader, varom jag längre fram gör framställning.

Såsom förut nämnts bör dyrtidstillägg enligt oreglerade grunder utgå till t. f. kamreraren, t. f. förste revisorn och vaktmästaren. Det härför erforderliga beloppet torde böra beräknas till **3,763 kronor**.

Med hänsyn till vad sålunda föreslagits torde för budgetåret 1935/1936 böra till förvaltningsbidrag till marinens änke- och pupillkassa anvisas ett anslag av 39,000 kronor i enlighet med följande kostnadsberäkning:

Avlöningar och arvoden m. m.:

Direktionen:		kr.	kr.
ordförande, arvode		720	
2 ledamöter, arvoden à 600 kronor		1,200	
1 ledamot, tillika verkställande direktör, arvode....		2,000	3,920
Tjänstemännen m. m.:	kr.		
kamreraren (lön 3,000, ålderstillägg 500, tjänstgöringspengar 2,000, tillfällig löneförbättring 900)	6,400		
avgår pensionsavgift	96	6,304	
förste revisor (lön 2,200, ålderstillägg 500, tjänstgöringspengar 1,800, tillfällig löneförbättring 900)	5,400		
avgår pensionsavgift	70	5,330	
vaktmästaren (lön 900, ålderstillägg 300, tjänstgöringspengar 550, tillfälligt lönetillägg 240)	1,990		
avgår pensionsavgift	36	1,954	

	kr.	kr.	kr.
1 kontorsbiträde, arvode		2,700	°
sekreteraren och ombudsmannen, arvode ...		1,500	
vikariatsersättningar och tillfällig personal		400	18,188
<i>Omkostnader:</i>			
fullmäktiges och valda revisorers sammanträden m. m.		1,500	
skrivmaterialier och expenser.....		2,400	3,900
<i>Vissa engångskostnader:</i>			
avskedsersättning till övertalig personal:			
kassören B. A. Natt och Dag	3,500		
tjf. assistenten S. E. Lundgren	3,000		
extra biträdet Edith Norlin	2,500	9,000	
ersättning till kassören Natt och Dag för erlagda pensionsavgifter		229	9,229
<i>Dyrtidstillägg</i> , förslagsvis			3,763
			Summa kronor 39,000.

Då dyrtidstillägg ingår i anslagsberäkningen, bör anslaget erhålla förslagsanslags natur. De beräknade beloppen till fullmäktiges och valda revisorers sammanträden m. m. samt till skrivmaterialier och expenser böra tillkomma familjepensionskassan såsom bestämda belopp, oberoende av de verkliga utgifterna för ändamålet under ifrågavarande budgetår. I övrigt bör det ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande anslagets disposition.

Den militära pensionsfonden.

De militära pensionskassorna förvalta för närvarande betydande fondmedel. Dessa avse emellertid endast till en mindre del tjänstepensioneringen, för vilken — såsom i annat sammanhang (prop. nr 192 sid. 139) omnämnts — fondering numera icke förekommer i vidare mån än att till flottans pensionskassas pensionsfond årligen avsättes ett belopp av 1,500 kronor för fondens tillväxt. Huvuddelen av kassornas fondförvaltning avser familjepensionsmedel.

Det bokförda värdet av arméns pensionskassas kapital utgör 3,747,794 kronor 38 öre, medan arméns nya änke- och pupillkassas förmögenhet upptagits till ett värde av omkring 30,800,000 kronor. Härtill komma vidare omkring 1,150,000 kronor i donationsmedel. En närmare redogörelse för de olika donationsfonderna samt deras ändamål återfinnes å sid. 260 och 261 i militärpensionssakkunnigas betänkande.

Bland tillgångarna i arméns pensionskassas tjänstepensionsfond ingår även en fastighet, nämligen huset nr 9 i kvarteret Milon med adress-

nummer 7 vid övre Munkbron i Stockholm. Denna fastighet, i vilken kassan har sina tjänstelokaler inrymda, inropades av pensionskassan år 1776 å stadsauktion för 200,000 daler kopparmynt. De delar av fastigheten, som ej upptagas av kassans tjänstelokaler och bostadslägenhet åt kassans expeditionsvakt, äro för närvarande uthyrda. Hyresintäkterna, vilka för budgetåret 1933/1934 uppgingo till 9,200 kronor, hava upptagits bland pensionskassans inkomster. Fastigheten är för närvarande åsatt ett taxeringsvärde av 275,000 kronor men i kassans räkenskaper bokförd till ett värde av endast 80,000 kronor.

Flottans pensionskassas pensionsfonds kapital utgjorde den 30 juni 1934 829,863 kronor 41 öre, medan kassans gratialfond uppgår till omkring 8,800,000 kronor. Av direktionen över flottans pensionskassa förvaltas dessutom donationsfonder till ett sammanlagt belopp av något över 900,000 kronor. Beträffande dessa donationsfonders storlek och ändamål har en redogörelse lämnats å sid. 271—273 i sakkunnigbetänkandet.

De sakkunniga hava framhållit, att i samband med överflyttning till statskontoret av den militära tjänstepensioneringens administration statskontoret även borde övertaga förvaltningen av de militära pensionskassornas för tjänstepensionering avsedda tillgångar. De av pensionskassorna omhänderhavda donationsfonderna — vilka för ändamål, som i stort sett överensstämde med familjepensioneringens syfte, förvaltas utan särskild kostnad för fonderna — böra däremot enligt de sakkunnigas uppfattning övertagas av de militära familjepensionskassorna.

Med stöd av förebragt utredning (betänkandet sid. 169) uttala de sakkunniga den uppfattningen, att arméns pensionskassas fastighet representerar en tillgång av samma natur som kassans övriga för tjänstepensionering avsedda tillgångar. Vid sådant förhållande hava de sakkunniga ansett att, därest statsverket övertager förvaltningen av arméns pensionskassas tjänstepensionsfond, även fastigheten bör inbegripas i fonden. De sakkunniga hava emellertid tillstyrkt, att arméns änke- och pupillkassa skulle tills vidare utan ersättning få för tjänsteändamål disponera erforderligt lokalutrymme i fastigheten. Däremot hava de sakkunniga föreslagit, att de i fastigheten befintliga, pensionsfonden tillhöriga inventarierna, vilka i arméns pensionskassas räkenskaper bokförts till ett värde av en krona, måtte utan vederlag överlämnas till disposition av arméns änke- och pupillkassa (betänkandet sid. 170). Vid överlämnande till statskontoret av förvaltningen av arméns pensionskassas för tjänstepensioneringen avsedda tillgångar borde sålunda inventarierna undantagas.

Även från flottans pensionskassas pensionsfonds tillgångar böra enligt de sakkunnigas förslag vid överlämnandet till statskontoret undantagas kassans inventarier. Nämnas må, att pensions- och gratialfonderna üga hälften vardera av inventarierna, vilka i sin helhet bokförts till 15,000 kronor.

Argivna yttranden. Arméns fullmäktige hava icke haft något att erinra mot att förvaltningen av tjänstepensionskassans kapitaltillgångar vid tjänstepensionsreglementets ikraftträdande överlämnas till statskontoret. Fullmäktige hemställa emellertid, att arméns änke- och pupillkassa måtte få förvärva pensionskassans förenämnda fastighet för bokföringsvärdet, 80,000 kronor. Till stöd för denna framställning hava fullmäktige åberopat, att 1921 års pensionskommitté funnit skäligt, att fastigheten finge överlåtas till änke- och pupillkassan mot sådant vederlag. Fullmäktige anföra härvid, att fastighetens övertagande på nyssnämnda villkor visserligen skulle innebära en ekonomisk förmån för änke- och pupillkassan men att skillnaden mellan taxeringsvärdet och det bokförda värdet — såsom 1921 års pensionskommitté framhållit — icke representerade några av statsverket på fastigheten nedlagda kostnader utan endast den allmänna stegringen i fastighetsvärdet. Vid sådant förhållande och då hyresintäkterna av fastigheten vore tämligen obetydliga, syntes staten böra kunna avstå från att vid övertagandet av pensionskassans kapitaltillgångar tillgodogöra sig sagda värdestegring. Önskvärdheten av att änke- och pupillkassan för framtiden finge bibehållas vid förmånen att hava tjänstelokaler åt sig upplåtna syntes bliva på ett betryggande sätt tillgodosett endast om änke- och pupillkassan medgäves förvärv av fastigheten med äganderätt.

Även *fullmäktige i flottans pensionskassa* hava biträtt de sakkunnigas förslag, att pensionskassans pensionsfond — med undantag av kassans inventarier — skulle överflyttas till en gemensam militär pensionsfond.

Statskontoret har anslutit sig till vad de sakkunniga föreslagit beträffande dispositionen av tjänstepensionskassornas tillgångar. Statskontoret förklarar sig sålunda dela de sakkunnigas uppfattning, att arméns änke- och pupillkassa icke borde få förvärva förenämnda fastighet för ett vederlag understigande fullt värde av densamma.

Direktionen över flottans pensionskassa har framhållit, att om bestyret med tjänstepensioneringen helt avlyftades från flottans pensionskassa, konsekvensen borde bjuda, att kassan jämväl avkopplades från förvaltningen av en utav de av kassan nu omhänderhavda donationsfonderna, nämligen konsul V. J. S. Westzynthius' testamentsfond, vars avkastning enligt testamentet skall komma pensionerad gemenskap till godo (se betänkandet sid. 272).

Såsom jag redan vid behandlingen av frågan om det militära tjänstepensionsreglementet anfört (prop. nr 192 sid. 140) anser jag i likhet med de sakkunniga, att arméns pensionskassas och flottans pensionskassas för tjänstepensionering avsedda kapitaltillgångar — med undantag av de av kassorna för närvarande disponerade inventarierna — böra överlämnas till statskontoret för att förvaltas såsom en gemensam militär pensionsfond, vars avkastning bör tagas i anspråk för tjänstepensioneringen.

*Departements-
chefen.*

Av förut lämnade uppgifter framgår, att den militära pensionsfonden kommer att uppgå till omkring 4,570,000 kronor.

Efter att hava tagit del av de sakkunnigas utredning finner jag mig icke kunna tillstyrka, att arméns änke- och pupillkassa får förvärva den i arméns pensionskassas tjänstepensionsfond ingående fastigheten för ett vederlag understigande fastighetens verkliga värde. Däremot har jag intet att erinra mot att familjepensionskassan må tills vidare, så länge fastigheten är i statens ägo och hinder eljest ej möter, enligt Kungl. Maj:ts bestämmande i fastigheten disponera för verksamheten erforderliga lokalutrymmen utan hyresersättning.

Vad angår de av kassorna förvaltade enskilda donationsfonderna, framgår av de sakkunnigas utredning, att dessa fonder huvudsakligen avse ändamål, som närmast äga samband med familjepensioneringen. Dessa fonder böra följaktligen övertagas till förvaltning av familjepensionskassorna. Med anledning av vad direktionen över flottans pensionskassa anfört torde emellertid kunna ifrågasättas att göra undantag beträffande konsul V. J. S. Westzynthius' testamentsfond. Frågan härom torde efter närmare undersökning böra göras till föremål för prövning av Kungl. Maj:t.

Sedan år 1920 ombesörjer direktionen över flottans pensionskassa utdelning av gratifikationer från invalidhusfonden åt vissa f. d. officerare och underofficerare med vederlikar ävensom åt f. d. indelt eller fast anställt manskap vid marinen. På sätt direktionen i sitt yttrande ifrågasatt bör denna direktionens befattning med invalidhusfondens medel upphöra. Beslut härom torde böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Vissa anslag till det militära pensionsväsendet.

Å riksstatens elfte huvudtitel finnas under avdelningen »Militära pensionsväsendet» upptagna följande anslag för militära befattningshavares tjänstepensionering samt för årliga statsbidrag till familjepensionering för dessa befattningshavare, nämligen (anslagen upptagas här med angivande av numrering och anslagsbelopp i riksstaten för budgetåret 1934/1935):

dels med överrubriken »Lantförsvaret»:

Arméns pensionskassa:

1. Ersättning för mistade löneinnehållningar	kronor	19,021
2. Ersättning för nådårs- och begravningshjälpsbesparingar	»	28,080
3. Ersättning för inkomster från Vadstena krigsmanshuskassas äldre medel	»	106,000
4. Bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén	»	122,949

5. Ytterligare bidrag för tiden 1 juli 1932—30 juni 1933 till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén	kronor	2,046
6. Arméns pensionskassas egen pensionering m. m., förslagsanslag	»	4,700,000,
<i>dels med överrubriken »Sjöförsvaret»:</i>		
Flottans pensionskassa:		
Ersättning för minskade inkomster:		
8. Pensionsfonden	»	36,320
9. Gratialfonden	»	16,650
10. Bidrag till flottans pensionskassas gratialfond	»	45,560
12. Pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar, förslagsanslag	»	855,000,
<i>dels ock med överrubriken »Gemensamma anslag»:</i>		
15. Pensionsförbättring åt viss personal vid armén och marinen, förslagsanslag	»	3,365,000
16. Pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare, förslagsanslag	»	2,315,000.

Härtill komma anslag för dyrtidstillägg å tjänste- och familjepensioner. 1934 års militärpensionssakkunniga hava å sid. 183—187 i sitt betänkande framlagt beräkningar och förslag rörande de anslag till det militära pensionsväsendet, som skulle påverkas av de sakkunnigas förslag. Under hänvisning härtill redogör jag här för det slutresultat, vartill de sakkunniga i förevarande hänseenden kommit.

För bestridande av utgifterna för pension och uppskjuten livränta enligt det föreslagna militära tjänstepensionsreglementet ävensom för tjänstepensioner, som före reglementets ikraftträdande beviljats åt personal vid försvarsväsendet, skulle enligt sakkunnigförslaget uppföras ett förslagsanslag till pensionering av militära befattningshavare. Detta anslag, som av de sakkunniga beräknats till 12,950,000 kronor, skulle ersätta de till arméns och flottans pensionskassor anvisade tjänstepensionsanslagen (nr 1, 2, 3, 6, 8 och 12) ävensom de gemensamma anslagen till pensionsförbättring och pensionsreglering (nr 15 och 16). Härvid skulle dock från pensionsregleringsanslaget, som för närvarande bestrider kostnader jämväl för pensionstillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 361) angående pensionstillägg åt vissa änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl., utbrytas för detta ändamål erforderligt belopp, förslagsvis 120,000 kronor, att uppföras såsom särskilt förslagsanslag till pensionstillägg åt änkor och barn efter militära befattningshavare.

Till de militära familjepensionsanstalterna skulle anvisas dels statsbidrag till familjepensionerna enligt oförändrade grunder, dels ock erforderliga medel till förvaltningskostnader ävensom till engångs- och över-

gångskostnader i samband med avvecklingen av de nuvarande pensionskassorna i enlighet med de förslag, som de sakkunniga i dessa hänseenden framlagt och för vilka jag i det föregående redogjort. För arméns änke- och pupillkassa skulle sålunda för nästkommande budgetår uppföras ett förslagsanslag till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén å 125,000 kronor samt ett förslagsanslag till förvaltningskostnader för arméns änke- och pupillkassa å 60,000 kronor. Förstnämnda anslag skulle ersätta såväl det hittillsvarande ordinarie bestämda anslaget till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén (nr 4) som det anslag för vissa i efterskott beräknade bidragsbelopp, som under senare år varit upptaget (nr 5); på grund härav skulle åt anslaget givas förslagsanslags natur. För marinens änke- och pupillkassa skulle för nästkommande budgetår anvisas dels ett oförändrat bestämt anslag till ersättning för minskade inkomster till flottans pensionskassas gratialfond å 16,650 kronor, dels ett bestämt anslag till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid marinen å 45,560 kronor, motsvarande det nuvarande anslaget till bidrag till flottans pensionskassas gratialfond (nr 10), dels nya bestämda anslag till förvaltningsbidrag till marinens änke- och pupillkassa å 12,100 kronor samt till vissa engångskostnader i samband med avveckling av flottans pensionskassa å 13,200 kronor, dels ock ett nytt förslagsanslag till övergångsstat för flottans pensionskassa å 20,800 kronor.

Vad de sakkunniga sålunda föreslagit lades till grund för den preliminära anslagsberäkningen i riksstatsförslaget, dock att anslaget till övergångsstat för flottans pensionskassa beräknades till ett belopp av 22,000 kronor.

Då antagandet av ett militärt tjänstepensionsreglemente skulle kunna påverka kostnaderna för dyrtidstillägg å tjänstepensionerna, ansågs även anslaget till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare bära i riksstatsförslaget upptagas med beräknat belopp. Anslagsbeloppet upptogs till 1,400,000 kronor.

Enär vidare frågan om den militära tjänstepensioneringens framtida administration vore ägnad att inverka på spörsmålet om handhavandet av den pensionering av vissa f. d. befattningshavare vid lotsverket, som för närvarande ombesörjes av flottans pensionskassa, upptogs i statsverkspropositionen även anslaget för detta ändamål allenast med preliminärt beräknat belopp, 15,000 kronor. Av samma skäl kunde definitivt äskande ej heller ske beträffande fortsatta medel till den pensionering av flottans gemenskap, som hittills handhafs av flottans pensionskassa med anlitan- de av ett särskilt riksstatsanslag. Anslaget för sistnämnda ändamål beräknades i riksstatsförslaget till 270,000 kronor.

Mot de sakkunnigas anslagsberäkningar har i de avgivna utlåtandena icke framställts någon erinran.

Ett godkännande av den ståndpunkt, jag vid framläggande av förslag till militärt tjänstepensionsreglemente intagit i fråga om pensionsåldrarna för vissa beställningar samt beträffande tidpunkten för ikraftträdandet av de nya bestämmelserna om avgångsskyldighetens inträde, medför i förhållande till de sakkunnigas förslag en minskning av pensionsutgifterna. För nästkommande budgetår torde denna minskning dock icke bliva av den storleksordning, att därav bör föranledas ändring i de i statsverkspropositionen beräknade anslagsbeloppen till tjänstepensioner och dyrtids-tillägg.

Med avseende å anslagen till bidrag till de militära familjepensionskassorna föranleder mitt i det föregående framlagda förslag vissa ändringar i statsverkspropositionens beräkningar. I enlighet med vad jag nu förordat böra i stället för de i statsverkspropositionen under punkterna 38, 42 och 43 av elfte huvudtiteln beräknade anslagen uppföras två särskilda förslagsanslag, ett till förvaltningsbidrag till arméns änke- och pupillkassa å 56,800 kronor och ett till dylikt bidrag till marinens änke- och pupillkassa å 39,000 kronor.

Till vissa engångskostnader i samband med avvecklingen av arméns och flottans pensionskassor torde, såsom jag redan antytt, böra anvisas ett särskilt anslag. Från detta torde böra bestridas dels de avlönings- och expenskostnader, som för kassorna uppkomma vid avvecklingen och som av de sakkunniga beräknats till respektive 2,000 och 4,000 kronor, dels ock de engångskostnader, som vid den avsedda omläggningen kunna uppkomma för vederbörande statsmyndigheter, statskontoret och riksräkenskapsverket. Anslagsbeloppet bör med hänsyn härtill beräknas till 10,000 kronor. Anslaget bör i sin helhet stå till Kungl. Maj:ts disposition för den fördelning, som efter närmare utredning om behovet visar sig påkallad.

Det i statsverkspropositionen under punkten 44 beräknade anslaget skulle vid bifall till vad jag nu förordat bliva överflödigt, i det att därunder avsedda utgifter fördelats dels på anslaget till förvaltningsbidrag till marinens änke- och pupillkassa, dels ock på nyssnämnda anslag till vissa engångskostnader.

De här föreslagna anslagen till de militära familjepensionskassornas förvaltningskostnader m. m. uppgå till ett sammanlagt belopp av $(56,800 + 39,000 + 10,000 =)$ 105,800 kronor mot i statsverkspropositionen beräknade $(60,000 + 12,100 + 22,000 + 13,200 =)$ 107,300 kronor.

I övrigt föreligger ej anledning till ändring av de i statsverkspropositionen gjorda anslagsberäkningarna.

Beträffande vissa av de förordade anslagen torde få anföras följande.

Anslaget till pensioner åt vissa f. d. befattningshavare vid lotsverket avser att ersätta den anslagspost å 15,000 kronor, vilken för närvarande såsom förslagsanslag finnes upptagen under tionde huvudtitelns anslag till lots- och fyrinrättningen för bestridande av kostnader för pensionering genom flottans pensionskassa av vissa f. d. befattningshavare vid lotsverket.

I samband med genomförande av den av 1934 års riksdag beslutade omläggningen av riksstatens uppställning böra medel för ifrågavarande pensioneringskostnader anvisas under elfte huvudtiteln. Av vad i det föregående anförts framgår, att de från detta anslag utgående pensionerna skulle från och med den 1 juli 1935 utbetalas av statskontoret.

Från anslaget till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén bör jämväl utgå det statsbidrag till familjepensioneringen för arméns pensionskassas i kassan delaktiga tjänstemän, som hittills bestritts av tjänstepensionskassans medel.

Erforderliga närmare bestämmelser rörande anslagets disposition torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Departementschefens hemställan.

På grund av vad jag i det föregående anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1:o föreskriva

dels att arméns pensionskassas och flottans pensionskassas befattning med tjänstepensionering skall från och med den 1 juli 1935 upphöra;

dels ock att av nämnda kassor förvaltade, för tjänstepensionering avsedda tillgångar skola från och med den 1 juli 1935 överlämnas till statskontoret för att förvaltas såsom en gemensam militär pensionsfond, dock att arméns änke- och pupillkassa och marinens änke- och pupillkassa må utan ersättning övertaga de under arméns pensionskassas tjänstepensionsfond, respektive flottans pensionskassas pensionsfond redovisade inventarierna;

2:o godkänna de av mig i det föregående förordade grunderna i fråga om avlöning och pensionering av vissa befattningshavare vid arméns pensionskassa och flottans pensionskassa;

3:o för budgetåret 1935/1936 under elfte huvudtiteln anvisa

dels till pensioner åt vissa f. d. befattningshavare vid lotsverket ett *förslagsanslag* av kronor 15,000;

dels till pensionering av militära befattningshavare ett *förslagsanslag* av kronor 12,950,000;

dels till pensionering av flottans gemenskap ett *förslagsanslag* av kronor 270,000;

dels till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare ett *förslagsanslag* av kronor 1,400,000;

dels till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén ett *förslagsanslag* av kronor 125,000;
dels till förvaltningsbidrag till arméns änke- och pupillkassa ett *förslagsanslag* av kronor 56,800;
dels till ersättning för minskade inkomster till flottans pensionskassas gratialfond ett anslag av kronor 16,650;
dels till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid marinen ett anslag av kronor 45,560;
dels till förvaltningsbidrag till marinens änke- och pupillkassa ett *förslagsanslag* av kronor 39,000;
dels till vissa engångskostnader i samband med avveckling av arméns och flottans pensionskassor ett anslag av kronor 10,000;
dels ock till pensionstillägg åt änkor och barn efter militära befattningshavare ett *förslagsanslag* av kronor 120,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Kurt Björklund.